

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

Zpřehlednění historie svědků Jehovových v USA a na území České republiky

Autor práce: Vlastibor Vošahlík
Vedoucí práce: Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.
Studijní program: Filosofie a religionistika (FIRE)

2023

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Vlastibor Vošahlík

Datum:

Podpis:

Tímto děkuji panu Mgr. Martinu Klapetkovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

1 Úvod.....	5
2 Uvedení terminologie v souvislosti se zkoumaným tématem	6
2.1 Pojem náboženství	7
2.2 Pojem sekta	9
2.3 Pojem nové náboženské hnutí	11
2.4 Pojem nového světla	12
3 Historie Svědků podle vedoucích osobností	13
3.1 Charles Taze Russel	14
3.2 Josepf Franklin Rutherford	18
3.3 Nathan Homer Knorr	23
3.4 Další prezidenti Společnosti.....	27
4 Historie Svědků na území České Republiky	28
4.1 Od počátků 20. století, do konce druhé světové války	28
4.2 Od konce druhé světové války do roku 1989.....	32
4.3 Od roku 1989 do dnešních dnů	39
5 K odebraným rozhovorům	45
6 Závěr	47
8 Literatura.....	47
8.1 Tištěné zdroje.....	48
8.2 Bakalářské a diplomové práce	49
8.3 Elektronické zdroje	49
9 Seznam Příloh	57

1. Úvod

Z pozice studenta religionistiky je nanejvýš vhodné, abych se uchýlil k tématu, ke kterému tato disciplína má co říci. Jelikož jsem se se svědky Jehovovými setkal již před začátkem psaní práce, ale bez vybudování názorového systému na ně, bylo možno se uchýlit této příležitosti a začít se jim věnovat. Jak ale pojmout téma, o kterých psali již mnozí? Hlavní věroučné body této organizace jsou odborné společnosti velmi dobře známy, a proto mi množení množeného nedávalo smysl. Stál jsem ale také před náboženskou organizací s bouřlivou minulostí, a jak lépe takovou minulost uchopit než skrze zkušenosti těch, kteří si mnoho prožili. Mým cílem po většinu času stráveného s tématem bylo zachytit zejména období totality na území Česka, a to zejména v prostředí Jihočeského kraje. Mé přípravy začaly tak, že jsem navázal jsem kontakt s místními Svědky. Ovšem brzy jsem narazil na to, že je velké množství Svědků zcela uzavřeno rozhovorům na mnou hledaná témata. Často se buď o vlastní faktografickou minulost nezajímali vůbec, nebo jsem měl tu smůlu a málo narážel na takové, kteří by vůbec před převratem v roce 1989 byli Svědkové. Nevelký zájem o to vířit hovory o vlastní minulosti s cizím člověkem si vykládám také jako jistou nedůvěru v „ty ze světa“ a tato, alespoň částečná nedůvěra není kupodivu, jelikož mnoho lidí otevřeně vystupovalo proti Svědkům, a často se chytali každého slova, aby je proti nim mohli použít.

Za druhý důvod považuji to, že dějiny Svědků jsou pro věřící zejména dějinami odhalování Pravdy a šíření poselství, k čemuž se často sušší přístup výzkumníka příliš neblíží. Proto, ač se mi v Českých Budějovicích nakonec povedlo vykonat rozhovor s jedním Svědkem, musel jsem od svého původního záměru ustoupit. Novým cílem, který setrval až do konce práce, bylo podat ucelený obraz historie této náboženské organizace. Od jejich počátků skrze působení a bádání Ch. T. Russella až po dnešního prezidenta Společnosti R. Ciranka. Chtěl jsem téma ale také stáhnout více „domů“, a proto práce obsahuje i historii této organizace na našem území, od jejich počátků na začátku dvacátého století až do dnešních dnů. V tomto posledním bodě se také ukazuje, že práce nejenom kombinuje a představuje staré, ale přináší nové, protože o tuto náboženskou organizaci v posledních letech dosti upadl zájem. Vystává otázka, proč tomu tak je. Tato práce přináší alespoň nástin toho, co se za poslední roky událo. Od přemístění výboru Společnosti z pražského Černého mostu, přes zásadní změny ve vedení až po pandemii covid-19. Během mé práce se podařilo zrealizovat další dva

rozhovory se Svědky, oba dva vykonané v Praze. Postřehy z těchto třech rozhovorů jsou umístěny na příhodná místa v textu, aby dokreslily celkovou situaci, ve které se pohybujeme, a které chceme v první řadě porozumět.

V této práci se spojují dva vlivy. Byla použita samotná literatura Svědků a literatura o Svědcích „z venku“. Je třeba mít na paměti, jaké rozdíly se mohou objevit v záměrech autorů podle pozice, ze které píše. Přínosem této práce je použití textu Alexandra Hugh Macmillana, který jako svědek Jehovův a člen správní rady Watch Tower Bible and Tract Society sepsal v padesátých letech knihu *Faith on March*, která z velké části sloužila při zpracovávání prvních let Společnosti.

Rád bych zde zmínil určitý úzus, kterého se tato práce drží při pracování s názvy. Názvy „Organizace“ a „Společnost“ jsou zástupné a vyjadřují organizaci, v České republice vedenou jako Náboženská společnost Svědkové Jehovovi. Dále pokud se v textu objeví výraz „Svědek“ nebo „Svědkové“, znamená to člena nebo členy této náboženské společnosti. Ovšem spojení „svědkové Jehovovi“ se drží pravidel, jak jsou používána v jiných publikacích.

Ač tato bakalářská práce svým rozsahem přesahuje stanovami povolený limit, je potřeba mít na vědomí, že obsahuje značné množství textu z realizovaných rozhovorů, které ji takto rozšiřují.

V textu se vyskytují útržky realizovaných rozhovorů. Pro orientaci v byla vytvořena 5. kapitola „k realizovaným rozhovorům“, kde jsou všechny potřebné informace.

2. Uvedení terminologie v souvislosti se zkoumaným tématem

Je mým přesvědčením, že i práce, která je v zásadě deskriptivního charakteru, kombinujícího zjištění z množství odlišných zdrojů, je nutně poznamenána subjektivním autorem. Proto je vhodné představit terminologické koncepty, se kterými je v této práci pracováno.

Ač samy nejsou nutnou podmínkou k úspěchu sdělení této práce jako jistému zpřehlednění a ucelení dějin jedné náboženské skupiny, je vhodné je uvést, aby vážený čtenář dokázal snadněji nahlédnout do mysli autora, a tak poznat jeho předsudky, přístupy a zacílení. Pro to, aby tato práce splnila svůj účel, kterým je zpřehlednění a ucelení dějin jedné náboženské skupiny, není zcela nutné toto terminologické představení. Ovšem čtenář tím získá možnost nahlédnout do mysli autora a tím poznat jeho předsudky, přístupy a zacílení. To mu pomůže lépe srozumět celkového kontextu práce, a tak lépe porozumět místům, která by snad mohla naznačovat něco jiného, než autor zamýšlel.

2.1 Pojem náboženství

Do dnešního dne, dle mé znalosti, neexistuje mezi akademiky konsensus toho, co je to náboženství. Trochu je tomu jako u času, o kterém mluví sv. Augustin.¹ Když se nás na něj nikdo neptá víme přesně, co jím je, ale jakmile se nás někdo otáže, nevíme to. Také tomu může být tak, že náboženství je přesně to, v co já věřím a není jím to, v co věří někdo, kdo se mnou nesouhlasí. A nakonec je tento pojem vlastně něčím uměle vytvořeným lidmi „zvenčí“, kteří se snaží křesťany, hinduisty, muslimy, nebo členy té které tradiční společnosti „zaškatulkovat“.

Prokop Remeš v publikaci *Zneužití náboženství* tvrdí, že „náboženský je v podstatě každý“,² a také, že „náboženská víra je vlastně hypotézou o existenci neempirické zkušenosti, která je přes svou neprokazatelnost základním regulativem života.“³ Potom ji nelze „považovat za patologii.“⁴ Pro nás je zde důležitý ten moment, že formování náboženství je něco pro člověka přirozeného.

Pojem náboženství, jak jej používá autor této práce je jistý projev společenského jednání založený na vnitřním přesvědčení vycházejícím z průniku vlastní zkušenosti,

¹ *Vyznání*, jedenáctá kniha, hlava XIV.

² Novotný, T. Opatrný, A. Remeš P. Vojtíšek, Z. *Zneužití náboženství*, str. 21.

³ IDEM.

⁴ IDEM.

racionálního uvažování a iracionálního popudu. Jeho projevy mohou být rozmanité stejně tak, jako jsou rozmanití lidé. V této práci je zásadě odmítnut přístup předjímající, že je člen náboženství vlastně obětí. Je ovšem myslitelné, aby se člověk, který víru má, ztratil ji nebo nikdy neměl, stal z náboženských důvodů obětí té, které skupiny.

Z výše psaného ovšem nevyplývá, že by náboženství nemohlo být v zásadě cokoliv, co někdo náboženstvím nazve. Podržíme se zde proto takového uvažování: nejsme sice s to přesně určit obsah pojmu náboženství, ale s velkou jistotou určujeme jeho rozsah.

Postavme se tedy před otázku: jsou svědkové Jehovovi náboženství? Z jejich literatury vyplývá, že věří, že jsou „pravé náboženství“. Když toto odůvodňují, mluví o tom, že „pravé náboženství učí to, co je v Bibli, a ne nějaké lidské názory“, „pravé náboženství seznamuje lidi s Bohem, včetně toho, že jim sděluje jeho jméno“, „pravé náboženství učí, že nás Bůh zachrání prostřednictvím Ježíše Krista“, atd.⁵ Jelikož ale tyto podmínky vychází z rozhodnutí o věroučných pravdách, nemohou být v této práci uplatněny, neboť tato je religionistického, nikoli teologického charakteru. Pokud se držíme takového rozsahu pojmu náboženství, které říká, že křesťanství je náboženství, potom můžeme říci, že jestliže jsou svědkové Jehovovi křesťané, tak jsou i náboženstvím. Tato otázka ovšem není snadno zodpověditelná. Svědkové tvrdí, že jsou praví křesťané. Avšak jiné skupiny, které se zvou také křesťanské (například římská katolická) odmítají Svědky jako křesťany na základě věroučných odlišností, jako je například nepřijetí nauky o Trojici. Tuto otázku na tomto místě nelze vhodně rozlousknout, proto zůstane bez odpovědi. Křesťanstvím nám tedy svědkové Jehovovi budou, pokud výchozí bod pozorovatele postavíme dovnitř jejich uskupení, a nebudou, pokud bude pozorovatel stát mimo něj. Tato myšlenka nám ovšem neprozradí, zdali nejsou Svědkové jiným náboženstvím než křesťanstvím. Jelikož ale nedokážeme odpovědět na otázku po křesťanství a z literatury Svědků vidíme, že jiným náboženstvím se stát nechtějí, tak se pro tuto práci pozdržíme jejich označení jako „náboženství“.

⁵ Citáty převzaté z článku „Jak můžu najít pravé náboženství?“ dostupné na Jw.org.

2.2 Pojem sekta

Snad každý, kdo uslyší zaznít toto slovo, představí si nějaký obrázek. Někdo uvidí dramatické nadpisy v novinách hlásající nějakou bizarnost nebo blížící se nebezpečí. Někdo si vybaví vymývání mozků, hromadné sebevraždy a podvodné charismatiky. Třetí potom skupiny lidí shazující jeho vlastní náboženské cítění svými nesmysly vydávanými za něco víc, než je jeho osobní víra. Již jen z těchto několika řádků vidíme, jak je tento pojem problematický. Podle R. Enrotha se bude definice *sekt* lišit podle toho, „čemu věří a jaké hodnoty uznává její autor.“⁶ A proto se můžeme setkat s takovými definicemi jako poskytuje Josef Maria Bocheňsky: „Náboženská nebo parareligiózní společenství, která se vyznačují tím, že jejich příslušníci považují vůdce *sekt*, svého guru za bezpodmínečnou autoritu, zároveň epistemickou i deontickou.“⁷ Nebo John Lofland: „sekty jsou „malé skupiny“, které se oddělují od společností přijatých konvencí a „přiklánějí se ke zcela odlišným pojetím toho, co je skutečné, možné a morální“.⁸

Tyto spíše sociologicky orientované definice stojí vedle těch vycházejících z odlišného náboženského cítění. Příkladem může být definice dle James W. Sire: „jakékoli náboženské hnutí, které je organizačně odlišné a má učení či praktiky, které odporují učení a praktikám zjeveným v Písmu, jak ho vykládá tradiční křesťanství reprezentované katolickým a hlavními protestanskými denominacemi, a jak je vyjádřeno v prohlášeních typu Apoštolského vyznání.“⁹ Nebo také promluva o sektě, kterou představuje Andrej Hlinka: „Sekty představují sami sebe v těch nejjasnějších barvách. Stačí vzít do rukou jejich publikace ... popřípadě se podívat na jejich plakáty, které zvou na přednášku, meditaci, koncert atd. Když ptáčka chytají, pěkně mu zpívají. Do slova a do písmene to platí i o získávání nových členů. Jen co se však dobře cíleným zásahem do psychiky dají chytit, stávají se obětí rafinované manipulace, loutkami v rukách „duchovních mistrů“ uctívaných jako modly. Po určitém čase si nejsou schopni uvědomit svůj stav, ani se rozhodnout pro opuštění sekty.“¹⁰

⁶ Enroth, R. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*, str. 8.

⁷ Citát převzat z knihy *Zneužití náboženství*, str. 2.

⁸ Citát převzat z knihy *Průvodce sektami a novými náboženstvími*, str. 11.

⁹ IDEM, str. 12.

¹⁰ V předmluvě knihy *Takzvané mládežnické sekty a okultní vlna* od J. Kedena, str. 5. Autorův překlad ze slovenského originálu.

Je zřejmé, že zde existuje rozdílnost v přístupech k tomuto pojmu. R. Enroth používá následující dělení možných přístupů, které nám pomůže:¹¹

1. Přístup populární je takový, který staví na žurnalistických člancích a soustředí se na dramatické a až bizarní aspekty sektářského chování. Pro takovýto přístup je sekta vždy něčím, co se odlišuje od většinové společnosti a tato cizost vzbuzuje buď až cirkusový úžas nebo strach.
2. Přístup sociologický se snaží nalézt místo sekty v celospolečenském kontextu. Oplývá historickými a srovnávacími rozměry. Soustředí se zejména na aspekty autoritativnosti, manipulace, totalistické a komunitní. Pokouší se nalézt co ta či ta sekta má společného s podobnou.
3. Přístup teologický si v základu klade otázku po pravdě. Co je pravda a co omyl. Tyto přístupy vždy vychází jako ze základní pozice ze své vlastní víry a hledají nakolik a v jak zásadních otázkách je zkoumaná sekta podobná nebo odlišná.

Zde si dovoluji navrhnout další alternativní způsob uchopení přístupu k sektě: můžeme ji nechat samotnou promluvit a nechat ji tak, aby sama sebe zařadila jak do širšího společenského kontextu, tak do systému víry. Nevěřím, že by tento přístup mohl vést k uspokojivému vzniku nějaké definice, ale věřím, že pomůže k tomu, že danou sektu nejen poznáme, ale porozumíme ji. To nám následně dovolí využít toto porozumění ve výše naznačených přístupech.

Když sledujeme, jak se různí pokusy o celkovou definici sekty, můžeme se také vydat cestou snahy najít určité aspekty, které jednotlivé skupiny mají. Například Ivan Štampach uvádí tyto aspekty, které mohou sektu ustanovit:¹² „[Sekty] se ostře oddělují od ostatních lidí, staví se nepřátelsky k jiným náboženstvím a tvoří uzavřené, zdánlivě soběstačné společnosti.“ Také je to, „nekritičnost a bezpodmínečná oddanost vedení ... omezení kontaktu s jinými lidmi ... získávají nové členy podvodně, totiž tak, že se od počátku maskují nějakými studijními nebo zájmovými kroužky.“

Jiné důležité aspekty pro určení sekty přináší Christopher Partridge¹³: „Sekty ... typicky vznášejí nárok na to, že jsou obránci pravé a živé víry, oproti církvi nebo společnosti ... mívají obrozenecké, entusiastické a fundamentální rysy.“ „Sekty mají silné vědomí své identity a vytyčují jasné hranice mezi sebou a svým okolím.“ „[Pro

¹¹ Převzato z knihy *Průvodce sektami a novými náboženstvími*, str. 9 až 12.

¹² *Sekty*, str. 5, 6.

¹³ V knize *Encyklopedie nových náboženství*, str. 16 až 18.

sektu je charakteristická] výlučná teologie a elitářské chápání sekty jako jediného majitele náboženské pravdy.“ Dále, „pokud některý příslušník nenaplní věroučné nebo mravní požadavky, sekta se ho může začít stranit, a dokonce ho vyloučit.“ „Hlavními charakteristikami sektářského náboženství je silný důraz na nasazení jednotlivce ve prospěch doktrín a mravních zákonů sekty, budování skupinové identity a stanovení hranic mezi čistým a nečistým.“

Jen z tohoto jednoduchého náčrtu vidíme tu šíři, které tento pojem dosahuje. Sociolog Thomas Robbins se k tomu vyjadřuje takto: „[Pojem] *sekta* se stále častěji používá k „označení nesourodé palety skupin a hnutí, a díky tomu přestal být vhodný jako termín pro přesnou právní či společenskou kategorii ... v důsledku toho je „sektou“ jakákoli skupina, kterou takto někdo oceňuje.“¹⁴

Používat tento pojem zde by nebylo moudré. Kdyby v této práci bylo, byť jen jednou uvedeno, „svědkové Jehovovi jsou sekta“ i přes to, že by bylo jasně sděleno, jakým způsobem je toto označení smýšleno, nutně by to v populaci čtenářů vyvolalo mylné obrazy celku Společnosti, a proto byl tento pojem na stránkách práce odmítnut jako nevhodný.

Tento pojem nebude v práci používán. Jeho příliš nejasné hranice skoro znemožňují uchopit jej užitečným způsobem.

2.3 Pojem nové náboženské hnutí

Ze studia české odborné tištěné literatury vyplývá, že se pojem *sekta* používá mimo teologický kontext z důvodů naznačených výše, čím dál méně. Daleko častěji se používají pojmy jako *nekonvenční náboženství*, *vznikající náboženství*, *nenormativní náboženství*, *okrajová náboženská hnutí*, *nová náboženství* nebo *nová náboženská hnutí*. Právě tento poslední pojem je ten, který bych si vybral, kdybych je měl použít na označení toho, čím jsou svědkové Jehovovi z pozice výzkumníka. V tomto kontextu není tento pojem dokonalý. Například už proto, že sami Svědkové by jistě odmítli přídavné jméno *nové*, neboť se vidí jako pokračovatelé neposkvrněné apoštolské tradice prvního století. Je ovšem nápomocné, že nás tento termín přivádí zpět ke konotacím *náboženství* spíše místo pejorativních vzruchů, které vzbuzuje pojem *sekta*. Tento pojem je zde zvolen i přes jeho nedostatky z důvodu absence podobného, který by dokázal přesně zachytit, čím Svědkové jsou a zároveň by na něj oni sami přistoupili.

¹⁴ Citát převzat z knihy *Průvodce sektami a novými náboženstvími*, str. 8.

Ovšem díky zániku rozhovorů mezi Společností a společnostmi tento spekulativní pojem bude zřejmě dále čekat na objevení.

2.4 Pojem nového světla

Historie nám nikdy není přístupná ve vší své objektivnosti, ale vždy pouze pod brýlemi subjektivity, které ji mohou vidět mnoha různými způsoby. Pokud se věnujeme minulosti svědků Jehovových, je vhodné si v krátkosti představit, jak ji vidí oni. Zde nejsem autoritou, ale v této práci je vystupováno z tohoto přesvědčení. Na základě zejména antikultovní literatury, se můžeme setkat s přesvědčením, že, Svědkové svoji minulost mění, že skrývají své chyby a retrospektivně upravují minulé události. Zde je potřeba říci, že vidí chyby v uvažování některých jedinců ze svých řad. Již A. H. Macmillan, člen vedoucího sboru, který v roce 1952 napsal knihu *Faith on The March*, dosvědčuje¹⁵, že když v roce 1914 čekali na vystoupení křesťanů do nebe, mylili se, protože neporozuměli poselství, které přináší Jehova a špatně si jej vyložili.

Toto uvažování doprovází myšlenka, že Boží slovo je vždy pravdivé a lze mu důvěřovat, ale člověk je nedokonalý a může se zmýlit. Proto Svědkové uznávají koncept „nového světla“, což je nová interpretace Písma, která přináší jeho lepší pochopení než doposud. Toto nové světlo jde cestou přesnějšího a lepšího osvětlení Boží Pravdy v čase. To se nezasvěcenému může jevit jako nahodilé proměny v systému víry, ale Svědkové věří, že má své opodstatnění. Není svévolné, ale vždy se opírá o Boží písmo. Toto porozumění je stále větší a Pravda se tak stává den ode dne jasnější a zřetelnější.

Tento přístup sdílají dodnes, jak mimo jiné vyvstalo z mého kontaktu se skupinou. Tento koncept také doprovází přesvědčení, které se mnou sdílel jeden ze Svědků, že je vskutku možné, aby se vedoucí sbor ve svém okamžitém úsudku zmýlil, tím způsobem, že je nová Pravda sdílena, ale následně je v čase změněna, ale věří, že je vede Jehovův svatý duch a že jako organizace jdou správným směrem vedoucí k dobrému životu zde na Zemi a věčnému životu v ráji. Tahle víra je potvrzována zejména dvěma dalšími přesvědčeními a to opravdovou, mocnou touhou osob ve vedoucím sboru poznat skutečnou pravdu a také vírou v to, že si Ježíš Kristus svědky Jehovovy vyvolil jako pravé křesťany a dal jim svého ducha, aby dokázali interpretovat Písmo.

¹⁵ K tomuto je možno dozvědět se více v kapitole *Charles Taze Russell*.

Následuje výpověď respondentů A1, A2 a A3 na mnou otázku: „Jak funguje tohle nové světlo?“

A2: „Zkoumáním a vedením svatého ducha.“

A3: „Působením svatého ducha. Protože Bible je taky psaná pod vedením božího ducha, takže když používáš tyhle myšlenky, tak boží duch působí Žádný z nás, co jsme tu [nemusíme] prakticky zkoumat, jestli ta myšlenka je správná, my už tu máme daná fakta, která si můžeme porovnat, nemusíme na to sami dojít zkoumáním Bible. Stačí si to, člověk dokázal sám v sobě srovnat.“

A1: „Když něco objeví, má [někdo] možná nějaký svůj vlastní názor a je na něm, jestli to zveřejní, nebo si to nechá pro sebe. Pak třeba kopou dál [jako archeologové] a zjistí, že se mýlili, že to bylo jinak, protože vidí další souvislosti a úplně stejně jsem to viděl při zkoumání Bible, protože to bylo pod nánosem ... tak se zjistili, že je úplně o něčem jiném, než se kázalo z kazatelen. Postupně tak Pravda se objevovala. Někdy samozřejmě tam ty dedukce byly mylné a taky to vidím jako [A3], že to neberu jako kritiku, spíš, že pokoru uznat, ano, tady jsme se mýlili, teď jdeme dál, tady to nové světlo a asi by to ani nešlo všechno naráz očistit, posvětit. Je to postupný proces, jako ta archeologie.“

A3: „Ale ... někdy je řečeno, domníváme se, že to bude takhle a takhle. Že to není dané nějak dogmaticky, teď jsme přišli na tohle a musí to tak být, ale ze současného poznání si myslíme, že je to takhle a takhle.“

A2: „Hlavní nauky to nejsou, jasně.“

A1: „My nejsme proroci, ve smyslu, že bychom jako Svědkové něco chtěli předpovídat, jenom prezentujeme to, co jsme pochopili z Bible.“

A3: „Já si můžu v Bibli prozkoumat ty důkazy, co tam [ve Strážné věži] uvádějí, ale už je sám nemusím hledat.“

A1: „Strážná věž je periodikum, které vydává nejčerstvější aktuality ve výzkumu Bible.“

3. Historie Svědků podle vedoucích osobností

3.1 Charles Taze Russel

„[Russel] nebyl zakladatelem nového náboženství. Cílem jeho a ostatních badatelů Bible ... bylo zastávat učení Ježíše Krista a následovat příklad křesťanského sboru z prvního století.“¹⁶ Tento člověk nicméně stojí v základech organizace, která je dnes známá jako Svědkové Jehovovi. Nelze říci, že by se Russell pokoušel postavit nové náboženství tzv. na „zelené louce“, ale naopak bylo jeho záměrem navázat na tradici skoro dvoutisícileté historie¹⁷, která se vždy snažila zůstat věrná kořenům apoštolské tradice.

Respondent A2 se k tomuto vyjadřuje: „Myslím, že tu Jehova vždy měl nějaké lidi, ale byli to jednotlivci, kteří byli schopni jít proti církvi, přijít s jinými naukami, které z Bible vyčetli, ale většinou byli nějak převálcovaní. Tady ... už byla skupina lidí, která se tomu věnovala a já si myslím, že je hlavní, že měli požehnání, že jim pomáhal Jehova, že jim dal svého ducha.“

Charles Taze Russel¹⁸ se narodil 16. 2. 1852 v Pittsburghu ve státě Pensylvánie¹⁹ jako druhý syn Josepha L. a Elizy Birney Russelových²⁰ presbyteriánské rodiny. Již ve čtrnácti letech začal pracovat u svého otce v ochodu s oděvy, což kulminovalo v situaci, kdy již v mladém věku měl Russel silné ekonomické zázemí. V šestnácti letech si prošel krizí víry.²¹ Tvrdil: „Bůh, který by použil svoji moc ke stvoření lidské bytosti, o které by věděl, že je předurčena k věčnému utrpení by nemohl být ani moudrý ani milující.“²² (překlad anglického originálu dle autora) Výsledkem této krize, v propojení s vlivem Jonase Wendela²³ (1852–1873) byl počátek snahy Russella a několika dalších mužů zahájit vlastní biblické studium.²⁴ Tato skupina se začala nazývat Badatelé Bible.

¹⁶ „Kdo byl zakladatelem Svědků Jehovových?“ dostupné online: <<https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/zakladatel>>

¹⁷ Svědkové Jehovovi uvádějí výčet několika historických postav, které „milovaly pravdu“. Zde je několik z nich: John Wycliffe (asi 1330-1384), William Tyndale (asi 1494-1536), Johannes Campanus (asi 1500-1575), Thomas Emlin (1663-1741). zdroj: <tinyurl.com/5n8r48z8>

¹⁸ Je možno se s touto osobou setkat i pod označením „Pastor“. Tato práce na něj tímto pojmem také místy referuje.

¹⁹ Remeš, P. *Svědkové Jehovovi, historický přehled*, str. 5.

²⁰ Rutherford, J. F. *Bibliography of Pastor Russell*, str. 1.

²¹ Vůči jednomu ze svých nesouhlasů se vymezil, když později v roce 1896 napsal knihu „Co říkají písmo o peklu“ (překlad, autor)

²² IBID

²³ Wendel byl pastorem adventistické skupiny organizované kolem periodika *Půlnoční křik*. Jednalo se o následovníky Millerova adventismu, kteří věřili v návrat Božího syna v roce 1874.

²⁴ Russell vycházel při studiu ze své Bible. Macmillan, A. H. *Faith on march*, str. 19.

V roce 1873 Russel vydal dílo „*The Object and manner of Our Lord's Return*“ (Účel a způsob návratu našeho Pána, překlad autor), kde se vymezil proti učení adventismu. V roce 1876 se Russel setkal s dílem Nelsona H. Barboura „*Herald of the morning*“ (Posel Jitra), se kterým se spojil, začal periodikum financovat a stal se jeho spoluautorem.²⁵ Prvotní upnutí na rok 1874 bylo následně obhájeno jako duchovní nebo neviditelný příchod Krista.²⁶ V roce 1877 vydali oba muži dílo „*The Three Worlds, and the Harvest of This World*“ (Tři světy a sklizeň tohoto světa, překlad autor), kde byla vyjádřena víra v blízký příchod „vytržení“ (rapture), kdy budou praví věřící fyzicky vzati z tohoto světa.²⁷ Není jisté, jak Russel vnímal rok 1878, kdy mělo toto vytržení přijít. Na jednu stranu byl spoluautorem knihy Tři světů a byl podle Pittsburghských novin viděn v noci dne vzpomínky na Kristovu smrt i s jinými lidmi v bílých róbách očekávaje vytržení.²⁸ Na druhou stranu se v knize *Faith on the March* od A. H. Macmillana lze dočíst: „Zeptal jsem se ho: Je to [co psali v Pittsburghských novinách] pravda? On se od srdce smál a odpověděl: Tu noc jsem byl od 22:30 do 23:00 ve své posteli. Ovšem někteří více radikální tam mohli být, ale já ne. Ani jsem v té době neočekával, že budu vzat do nebe, protože tu je ještě mnoho práce v šíření zprávy o Království lidem na zemi, než bude církev vzata pryč.“²⁹ (... before the church would be taken away).³⁰ Ať to bylo jakkoli, brzy potom³¹ Russel opustil jak Barboura³², tak Posla Jitra a od července 1879 začal vydávat „*Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence*“ (Sionská strážná věž a zvěstovatel Kristovy přítomnosti).

Respondent A1 situaci k začátku vydávání Strážné věže komentuje takto: „Takovou odvalu jít do naukových sporů nebo toho co bylo zvykem ve společnosti strašně kvituju, protože kdyby do toho nešli, tak nejsme tam kde jsme dnes. [Jako archeologové] i Badatelé bible ... kopali v inspirovaném písmu a nacházeli odpovědi úplně jiného kalibru, než bylo ve společnosti zvykem a nebáli se to zveřejňovat.

²⁵ IBID str. 23.

²⁶ Myšlenka, že příchod Krista bude nejdříve v neviditelné formě vychází původně z překladu Nového zákona „*The Emphatic Diaglott*“ od Benjamina Wilsona, kdy v Mat 24:3 i na několika dalších místech je řecké slovo *parúsia* přeloženo jako *presence* (přítomnost) místo obvyklého *comming* (příchod).

²⁷ Také se zde objevuje zpráva, že neviditelná přítomnost Krista začala na podzim roku 1874.

²⁸ Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 27.

²⁹ Podle Remeše P. (dílo *Svědkové Jehovovi historický přehled* str.6) Russel po roce 1878 věřil, že v něm proběhlo neviditelné zmrtvýchvstání vybraných křesťanů.

³⁰ Macmillan, A. H. *Faith on march*, str. 27.

³¹ V roce 1879.

³² Podle vlastní literatury Svědků stojí za tímto rozhodnutím věroučný nesouhlas mezi muži v otázce, zástupní hodnoty Kristovy smrti. Toto tvrzení podporuje i poslední vůle Ch. T. Russela, kdy vybízí jmenovitě k zachování nauky o vykoupení.

Dokonce v nějakém historickém videu jsem viděl, že šli za náboženskými skupinami, aby to konzultovali, aby to řešili a oni to odmítly, že to prý nechtějí, tak proto se začala vydávat Strážná věž.“

Respondenti A1 a A2 k myšlence rozchodu Russella a Barboura: A1: „Spolupracovali [s Poslem Jitra], neměli přání něco dělat jinak ale pak se rozešli v naukách.“ A2: „Určitě [nauky] brali jako nejdůležitější.“ A1: „Výkupní oběť Ježíše Krista, ta byla velmi důležitá v té chvíli, a to právě je oddělilo, rozdělilo, a pak se vykopali další pravdy z Bible. Zajímavé, že většinou úplně jiné nebo obrácené, než bylo zvykem ve světě. Nechtěli se zviditelňovat, ale prostě byla to Pravda, tak se to řeklo.“

Kolem tohoto periodika se brzy vytvořilo na třiceti volně organizovaných studijních skupin v oblastech Ohia, Pensylvánie a New Yorku, New Jersey, Connecticutu, Massachusetts, Vermontu, New Hampshiru a Maine.³³ Tyto zpola autonomní jednotky začaly nést označení Mezinárodní badatelé Bible. V rámci rychlého nárůstu jim bylo třeba dát jednotnou podobu, a vyjasnit nejasnosti v otázkách víry. K tomu v roce 1881 vznikla a v roce 1884 byla zaregistrována „Zion's watch Tower Tract Society“ (Sionská traktátní společnost Strážná Věž). Jejím prvním prezidentem byl mezi lety 1881–1884 William Hanry Conley. 15. listopadu 1884 se stal prezidentem společnosti Russel, a ta se ustanovila legální korporací využívanou Mezinárodními Badateli Bible. Její ústředí bylo roku 1909 přesunuto do Brooklynu, a v roce 2016 do Warwicku. V roce 1896 byla přejmenována na „Watch Tower Bible and Tract Society“.³⁴

V roce 1882 Russel zahrnul nauku o trojici jako nebiblickou a v roce 1886 vydal první ze série šesti knih „Studies in The Scriptures“ (Studie v Písmu), které byly do roku 1904 známy jako „Millennial Dawn“ (Úsvit Milénia) a měly lidem sloužit jako pomůcka pro poznání Pravdy z Bible.³⁵ Publikoval i další díla, celkem napsal přes 50 000 stránek textu a rozprodal na 20 milionů výtisků svých knih.³⁶ Russel též hodně cestoval nejdříve po USA, později o po Evropě a po dalších zemích světa. Další z jeho

³³ Into the Darkness – Jehovah's witnesses history, video dostupné z platformy Youtube.com.

³⁴ IBID.

³⁵ V Periodiku Watch Tower (Strážná věž) z 15.9. 1910 ve článku „The Harvest The Due Time for a Clear Unfolding Of The Truth“ se můžeme dočíst, že pokud bychom začali studovat pouze samotnou Bibli i kdybychom předtím studovali Studie po 10 let, za dva roky bychom byli v temnotě. Na druhou stranu, kdybychom studovali pouze Studie, tak bychom po dvou letech byli ve světle, které je světlem, které je dáno Studiemi.

³⁶ Remeš, P. *Svědkové Jehovovi, historický přehled*, str. 7.

významných děl je Photodrama of Creation (Foto-drama Stvoření), osmihodinový film, který během roku shlédlo 10 milionů diváků³⁷.

V literatuře Svědků i v textech akademiků se dozvídáme, že jeho schopnosti organizace a výborná rétorika zajistila, že se jeho nauka rychle prosazovala, zejména v adventistických skupinách. Byl vnímán jako vůdčí osobnost Mezinárodních Badatelů Bible a ti jej, podle svých slov, hluboce ctili a začali jej nazývat „věrný a rozvážný otrok (služebník)“ nebo „posel z Laodiceie.“^{38 39}

Do veřejného povědomí se Russel zapsal negativně zejména rozvodovým řízením se svou ženou Marií Francis Ackley, která proti němu vedla očeňující kampaň⁴⁰ a soudním sporem z roku 1911 s časopisem Brooklyn Eagle. Russell plátek obžaloval za pomluvu a urážku na cti, když se mu vysmívali, že ve své Strážné věži nabízí ke koupi „záračnou pšenici“, která měla mít ohromné výnosy.^{41 42}

Respondenti A2 a A3 v reakci na mou otázku „Jak se na literaturu z minulosti díváte dnes vy?“: A2: „Myslím, že to bylo velké a převratné, v tu dobu, já jsem si dnes zkusila přečíst nějakou takovou knihu, kterou tady máme ... a absolutně sem tomu nerozuměla. Je zvláštní, že to bylo převratné, ale je to sto let zpátky.“ A3: „... přemýšlela jsem, jak lidi chodívali s plakáty, které měli na sobě ... ale v tu dobu to bylo účinné, ale mě se strašně líbí na tom to, že poznají nově, vzhledem z Bible, že jsou ty myšlenky trochu jinak, že to uveřejní klidně, že netrvají na tom, tehdy jsme řekli tohle tak to musí platit, a to se mi líbí, že boží duch, to světlo, dokáže na ně zapůsobit a dají pro něj podklady [z Bible], ne že se mi tohle nelíbí tak to budu dělat takhle.“

Díky svému studiu Russel nakonec dospěl k tomu, že na podzim roku 1914⁴³ přijde konec tohoto systému věcí. Proto jeho snaha nebyla budovat propracovanou organizaci,

³⁷ IBID: film pojednává o takových zvláštnostech jako je Adamova sebevražda, Adamovo Faraonství a předpověď milionů světů, které budou obývány lidmi spolu se zemí.

³⁸ V Periodiku Watch Tower z 15.7.1906 ve článku „A Sketch of The Development of Present Truth“ se Russel označil za „God's mouthpiece“ (Boží ústa, překlad autor).

³⁹ Ve Watch Tower z 1.3. 1922 str.72-74 je vyslovena víra v to, že právě Russel je onen věrný a rozvážný otrok. Tento titul později převzala skupina vedoucího sboru. („Kdo je skutečně ten věrný a rozvážný otrok?“ dostupné online: <<https://www.jw.org/cs/knihovna/casopisy/w20130715/kdo-je-vernny-rozvezny-otrok/>>)

⁴⁰ Remeš, P. *Svědkové Jehovovi, historický přehled*, str. 8.

⁴¹ Odkazuje se na Strážnou věž z 15.3.1911; tento proces se stal známým i díky tomu, že podle výpovědi J.J. Rosse byl v rámci procesu Russel požádán, aby prokázal svou dovednost ovládnání řeckého jazyka, z čehož se zjistilo, že Russel řečtinu neovládá, ač již dříve tvrdil, že ano.

⁴² Remeš, P. *Svědkové Jehovovi, historický přehled*, str. 8, 9.

⁴³ Watchtower 15.1.1892; předpovídá, že konec přijde před rokem 1915: „The Scriptures give unmistakable testimony to those who have full faith in its records, that there is a great time of trouble ahead of the present comparative calm in the world--a trouble which will embroil all nations, overthrow all existing institutions, civil, social and religious, bring about a universal reign of anarchy and terror, and

ale zejména rozšířit toto povědomí mezi co největší množství lidí.⁴⁴ Russel byl silně přesvědčen o této skutečnosti.⁴⁵ Potom, co se tato předpověď nenaplnila, bylo datum posunuto na základě nových výpočtů na rok 1918⁴⁶. Toho se Charles Russel ovšem nedomníval, protože na jedné ze svých cest 31. 10. 1916 v 64 letech, ve vlaku zemřel⁴⁷.

Nenaplnění očekávání a smrt této, pro Badatele významné, osoby otřásla základy společnosti. O tom svědčí například odtržení skupiny badatelů Bible, kteří se zformovali pod názvem Pastorální Biblický Institut, když odmítli nové prezidentství po smrti pastora Russell.⁴⁸ Ovšem objevil se někdo, kdo Společnost nejen udržel v existenci, ale dokázal zmnohonásobit její členskou základnu, vtisknout jí podobu pod jakou ji známe dnes a vytvořit z ní skutečně mezinárodní organizace.

3.2 Josef Franklin Rutherford

Nejen s ohledem na to, že za písemnostmi, které společnost do té doby tiskla, stál právě Ch. T. Russell, bylo po jeho smrti potřeba najít jeho nástupce,⁴⁹ který by dokázal Mezinárodní Společnost Badatelů Bible dál vést po cestě a ukazoval ten správný směr. Ten sám ve své poslední vůli tuto funkci dal do rukou pěti členům redakční komise (editorial committee), která měla mimo jiné tří-pětinovým souhlasem schvalovat Pravdu článků otištěných ve Strážní Věži, které měli ale jinak nést punc anonymity. Tito členové (W. E. Page, W. E. Van Amburgh, H. C. Rockwell, E. W. Brenneison, F. H. Robinson) byli Pastorovou poslední vůlí dosazeni doživotně, ovšem s možností na jejich místa zvolit jiné. Tato informace je ovšem sama o sobě kontroverzní. Jak se dočteme ve Strážné věži z 15. 12. 1931⁵⁰: „V roce 1916 prezident Biblické a traktátní společnosti Strážná Věž zemřel. Byl nalezen list papíru nazvaný „poslední vůle

prostrate humanity in the very dust of despair, thus to make them ready to appreciate the power that will bring order out of that confusion and institute the new rule of righteousness. All this, the Scriptures show us, is to come to pass before the year 1915“. a „The date of the close of that "battle" is definitely marked in Scripture as October, 1914. It is already in progress, its beginning dating from October, 1874.“

⁴⁴ Macmillan, A. H. *Faith on march*, str. 44.

⁴⁵ Watchtower 15.9.1892 „Z mnohých stran přicházejí dotazy: „Bratře Russelle, není možné, že se mýlíte?“ ... My odpovídáme: NE.“ (Převzato v překladu od P. Remeše *Svědkové Jehovovi historický přehled*, str. 9).

⁴⁶ Bailková J *Náboženská Společnost Svědkové Jehovovi*. Bakalářská práce, str. 12.

⁴⁷ Vyjádření WatchTower Bible and Tract Society ohledně posleních dní a smrti pastora Russela, dostupné online na: https://www.a2z.org/wtarchive/docs/1916_Russell_Death_Letter.pdf [dostupné k datu 2023-03-31]; Poslední vůle Ch. T. Russela, dostupné online na: https://www.a2z.org/wtarchive/docs/1916_Russell_Will.pdf

⁴⁸ K dalším skupinám, které se v následujících letech odštěpily patří např. Dawn Bible Students a Laymans Home Missionary Movement.

⁴⁹ „Během jeho (Russellova) života byl on (Russel) Společnost.“ Zdroj: Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 122.

⁵⁰ Citováno v překladu z knihy *Krise Svědomí*, str. 52.

a závět“ který však ve skutečnosti „zavěti“ nebyl. Později se ukázalo, že bratr Russell několik let před svou smrtí došel k závěru, že závět nemůže učinit. Dílo Boží organizace není ovládáno člověkem ani nemůže být ovládáno jakýmkoli stvořením. Proto nebylo možné vykonávat dílo Společnosti k oslavě Páně a jeho cti takovým způsobem, jak to bylo napsáno na onom listu nazvaném "zavět“.⁵¹ Tak nebo tak, byl 6. 1. 1917 za prezidenta Watch Tower Bible and Tract Society zvolen Joseph Franklin Rutherford⁵¹ narozen roku 1869 v Missouri. Vystudoval práva a stal se advokátem. Do Společnosti vstoupil křtem v roce 1906 a v mnohých soudních procesech zastupoval Russella v pozici právního poradce Společnosti, kterou od roku 1907 vykonával. Byl popisován jako srdečný, ale tvrdý, přímý a otevřený člověk, netající své city. Jeho nesmlouvavá přímost (bluntness) mohla být mnohými nepochopena.⁵²

Jeho prezidentství nebylo jednomyslně přijato a v čele této skupiny, která na základě poslední vůle Ch. T. Russella odmítala jeho nahrazení Rutherfordem, stál jistý Paul S. L. Johnson, který v čas Pastorovy smrti byl v Anglii jako cestující zástupce organizace. Ten společně se čtyřmi ze sedmi ředitelů vystoupil v konfliktu, který vedl k odstranění těchto čtyř ředitelů z pozic. V červenci 1917, kdy tento problém vrcholil, využil Rutherford to, že tito čtyři nebyli ten rok právně zvoleni do svých pozic (protože se předpokládalo jejich celoživotní zvolení na základě vůle Ch. T. Russella), a proto bylo zcela legální je takto z vedoucích pozic odstranit. Na tento konflikt lze nahlížet dvěma způsoby. Buď se jednalo o malou skupinu mužů, kteří se v zaslepenosti osobní mocí vzdálili Boží vůli, a pokusili si přivlastnit Boží organizaci a Rutherford, ač nechtějíc musel vystoupit a pro zachování celistvosti a správného směru Společnosti musel tyto nekalé živly odstranit.⁵³ Nebo se malá skupina mužů, snažíc se zachovat vůli Pastora Russella zalekla autoritářských pohybů, kterých se dopouštěl Rutherford a chtěla dál pokračovat v cestě, kterou Pastor naznačil, ale podlou právní kličkou a s policejní eskortou byli ze Společnosti odstraněni, kvůli neochotě se zcela podrobit novému nelegitimnímu vedení.^{54 55}

⁵¹ Toto rozhodnutí je A. H. Mackmillanem popsáno takto: „V naší mysli není pochyb, že za touto volbou stála vůle Pána.“ Zdroj: Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 71.

⁵² Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 72 a 73.

⁵³ *Ročenka Svědků Jehovových 2017 – Stalo se před sto lety: 1917*; Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 76-81.

⁵⁴ Zdroje: Franz, Raymond. *Krize svědomí*, str. 48 až 58.; „Into the Darkness“

⁵⁵ Rozřešení této situace není v kompetenci autora, který doporučuje každému seznámit se s relevantními materiály a vytvořit si na situaci vlastní náhled.

V létě 1917 také vyšla poslední z Russelových knih *Ukončené tajemství* (*The Finished mystery*), která mimo jiné předpovídala konec tohoto stavu věcí v roce 1918⁵⁶ a vyrovnávala se s otázkami týkajícími se roku 1914.⁵⁷

Brzy ale čekala Rutherforda i celou Společnost další zkouška. Na základě Espionážního aktu z roku 1917 pro provinění z neposlušnosti, nelояálnosti,⁵⁸ odmítnutí vojenské povinnosti a bránění náboru do služeb US při válečném stavu byl J. F. Rutherford a sedm dalších představitelů Společnosti 21. 6. 1917 odsouzeno ke dvaceti letům odnětí svobody.⁵⁹ Na každoročním zasedání Watch Tower Bible and Tract Society byl v lednu 1919 s důvěrou znovu zvolen presidentem Rutherford i přes jeho výkon trestu.⁶⁰ Během jejich vazby byla vytvořena petice pro jejich propuštění, která na jaře roku 1919 měla nad 700 000 podpisů. Nebylo ji ovšem možno předložit, protože v březnu roku 1919 bylo všech osm mužů propuštěno na kauci a později byli zproštěni vší viny.⁶¹

Skupina se ovšem nacházela v obtížné situaci a bylo potřeba zabezpečit nová místa pro výkon organizační i tiskařské práce.⁶² Díky množství finanční podpory od věrných Badatelů bylo možno dál v práci pokračovat. Již 4. 5. toho roku promluvil Rutherford v Clunově Auditoriu v Los Angeles pro 3 500 posluchačů. Následoval osmidenní sjezd 1. 9. v Cedar Point v Ohio s účastníky nad 7 000⁶³ posluchačů.⁶⁴ Byla zde zveřejněna nová publikace, která měla vycházet v doprovodu *Strážné věže, Zlatý věk (Golden Age)*. Ten byl roku 1937 přejmenován na *Consolidation (Útěcha)* a roku 1946 na *Awake! (Probudte se!)*.

Následný rok 1920 poznamenalo vydání Rutherfordovy knihy⁶⁵ *Millions Now Living Will Never Die (Miliony dnes žijících nikdy nezemřou)*, ve kterém byl mimo jiné

⁵⁶ Russell, Ch. T. *Studies in the Scriptures: Series VII The Finished Mystery*, str. 484, 485, 486, 489.

⁵⁷ Franz, Raymond. *Krize svědomí*, str. 135 a 136.

⁵⁸ US Attorney Generál Thomas Wyatt Gregory odsoudil knihu *Ukončené tajemství* ta jeden z nejnebezpečnějších příkladů propagandy. (zdroj: Into the Darkness – Jehovah's witnesses history – Scans provided.).

⁵⁹ Ve vší detailnosti se lze s případem seznámit online zde: < <https://archive.org/details/RutherfordVThe-UnitedStatesTrial> >

⁶⁰ Strážná věž, říjen 2019.

⁶¹ Byla ustanovena podmínka, že musí být z knihy *Ukončené tajemství* vypuštěny strany 245-254.

⁶² Během let uvěznění se tehdejší Badatelé potýkali se „smrti-podobnou neaktivitou“ zdroj: Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 120.

⁶³ Nebo kolem 6 000 podle Strážná věž, říjen 2019.

⁶⁴ Macmillan, A. H. *Faith on the march*, str. 112-114.

⁶⁵ Nezaměňovat název knihy se stejnojmenným albem kapely Tortoise z roku 1996.

předpovězen konec tohoto stavu věcí na rok 1925⁶⁶ a znovuzrození věrných minulých⁶⁷ (faithfull ones of old, překlad autor). Po přejití tohoto roku zůstala víra ve vzkříšení věrných minulých a byla pro ně roku 1930 vybudována honosná vila v Kalifornii nazvaná Beth-Sarim (Dům Knížat).⁶⁸ Sem se měli vrátit věrní muži starých dob a převzít správu viditelných věcí na zemi.⁶⁹ Vila byla po smrti Rutherforda prodána.⁷⁰

Dalším velký sjezd se uskutečnil v roce 1922 znovu v Cedar Pointu od 5. do 13. 9. 1922. Důležitým milníkem je tento sjezd proto, že během něj byla vyslovena myšlenka, že je závazkem každého ze zasvěcených (dnes bychom spíše řekli pokřtěných) působit jako zvěstovatel Krále a království.⁷¹ Toto rozhodnutí bylo jedním z prvních, kterými se postupem času vybuďovala robustnost organizace Společnosti, jak ji známe dnes. Tento způsob zvěstování zahrnoval službu dům od domu, kdy kazatelé obcházeli domy a ochotným pouštěli gramofonové záznamy z přednášek Soudece Rutherforda. Tato služba, i když ne tímto způsobem se zachovala do dnešních dnů. Během dalších let se mimo jiné ujalo myšlení výlučného rozdělení lidí na ty, kteří patří k Boží organizaci (Badatelé bible) a ty kdo patří k Satanově organizaci (ti ostatní). S tím se do velké míry pojilo odpoutání se od okolního světa, doprovázeno odmítnutím světských oslav a oslav, jako například Vánoc⁷², ale i zřeknutí se dalších zvyklostí, které dle Badatelů zneuctívají⁷³ Boha mimo jiné i účast na politickém životě, zpěv hymny a jiné pocty státu. Během této doby se i změnilo zpola-autonomní vedení skupin Badatelů a zvýšila se provázanost na centrální vedení, kdy volení představitelé sborů začali být centrálně dosazováni⁷⁴ a vytvořila se hierarchie „dozorců“. ⁷⁵ ⁷⁶ Doba třicátých a čtyřicátých let se pojí s dalšími proměnami, které ale ovlivňují hlavní směr

⁶⁶ Rutherford, J. F. *Millions Now Living Will Never Die*, str. 88.; Svědkové Jehovovi historický přehled, Prokop Remeš str.11.

⁶⁷ Rutherford, J. F. *Millions Now Living Will Never Die*, str. 88, 89, 97.; Strážná věž hlásající Jehovovo království z 1.11.1993, str.12.

⁶⁸ Beneš, P. *Svědkové Jehovovi: historický přehled*, str. 12.

⁶⁹ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*, str. 79.

⁷⁰ V roce 1947 Strážná věž z 15.12. vysvětlila, že dům, „Plně posloužil svému účelu.“ a jako nákladný památník se jej rozhodla neudržovat. V roce 1950 nové světlo ukázalo, že tito věrní budou vzkříšeni až po Armagedonu zdroj: Strážná věž z 1.11.1950.

⁷¹ *Svědkové Jehovovi Hlasatelé božího království*, str. 77.

⁷² Zdroj: Proč svědkové Jehovovi neslaví Vánoce? Dostupné: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/proc-neslavite-vanoce/>

⁷³ Například kříž byl odsouzen jako pohanský symbol. Na přední straně Strážné věže se naposledy objevil v říjnu r.1931

⁷⁴ Franz, R. *Hledání křesťanské svobody*, str. 83.

⁷⁵ „Into the Darkness“

⁷⁶ Beneš, P. *Svědkové Jehovovi: historický přehled*, str. 13.

chodu organizace již pod hraniční mírou, kterou je cílem v této práci se zabírat. Pro tyto informace se obrátit na relevantní literaturu.

Respondent A2 se vyjadřuje k propojení misijní činnosti a technologie: „I tehdy i dneska využívali tu nejlepší techniku jakou kdy byla. V tom smyslu, aby to těm lidem, to poselství, aby ho přiblížili. Ne proto, aby řekli, my máme ty nejlepší gramofony, ale protože my vám chceme předat to poselství.“

V roce 1931 v Ohiu byla ohlášena změna jména Společnosti na Svědkové Jehovovi⁷⁷. To pomohlo odmítnout označení „russelité“ nebo „rutherfordovci“, jak byla Společnost v té době často zvána. Russelité v té době skutečně existovali, ale byla to odpadlická skupina. Bylo tím také vyjádřeno jejich odmítnutí lidského vedení a jejich oddanost Bohu.⁷⁸

Během třicátých let, kdy se aktivita Svědků značně rozvinula, začali se objevovat častější střety se zákonem v podobě prodeje literatury bez povolení, rušení klidu apod. Během let můžeme počítat stovky zatčení.⁷⁹ To vedlo k prohloubení právní základny Společnosti, která učila, jak komunikovat s autoritami a dokázala se o členy, kteří se potýkali se státem postarat.

Úspěch Svědků v tomto období nám může dobře ilustrovat sjezd, který se konal v Missouri 10. 8. 1941, kam dorazilo na 115 000 účastníků.⁸⁰ Toto číslo ukazuje, že přes některé krize, které si za poslední tři desetiletí Společnost zažila, byla schopna se nejen udržet v existenci, ale dále se šířit.

8. 1. 1942 umírá Rutherford, který po sobě zanechává „pevně stmelenu, vysoce ukázněnou a bezvýhradně poslušnou organizaci.“⁸¹

Respondenti A1, A2 a A3 uvádí, jakou roli pro ně Soudce Rutherford sehrává:

A2: „Pro mě je to historie, pro mě to není, necítím ho jako vůdce ...“

A3: „Pokorný a chytrý.“

A2: „... to je ale i s nějakou osobností, ale nedokážu to říct, nikdy jsem se s ním nepotkala.“

⁷⁷ Zajímavou polemiku nad tímto nově přijatým jménem uvádí R. Franz v knize *Hledání křesťanské pravdy*, str. 413-415.

⁷⁸ Svědkové Jehovovi – lidé s živou vírou, 2. část: ať světlo září.

⁷⁹ Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království, str. 82.

⁸⁰ Strážná věž z 1. listopadu 2003, str. 23.

⁸¹ Beneš, P. *Svědkové Jehovovi: historický přehled*, str.13.

A3: „Já to nepovažuji za důležité v dnešní době. Já ji [osobnost Rutherforda] beru jako součást historie, která byla důležitá, ale abych k němu vzhlížela jako k osobnosti, to ne.“

A2: „Pro mě osobně to neznámá nic.“

A1: „Já to vidím stejně. Kdybych neznal jména současného vedoucího sboru, tak mi to taky nevádí, pro službu Jehovovi, protože nesloužím jim, ale Stvořiteli.“

3.3 Nathan Homer Knorr

Při srovnání se situací, která nastala, když zemřel Pastor Russell, byla změna vedení po smrti Soudce Rutherforda nanejvýš klidná. Prezidentem byl 13. 1. 1942, pět dnů po smrti svého předchůdce, zvolen třiceti šestiletý Nathan Homer Knorr. Ještě na podzim tohoto roku byl uspořádán „Teokratický sjezd nového světa“, ze kterého vyplynul nový směr misijní činnosti, která na Svědky čekala. Ač se to té doby při šíření „dobré zprávy“ používaly zejména záznamy Rutherfordových přednášek a literatura vydávaná Společností, byl nový záměr naučit kazatele z řad Svědků schopnostem rétoriky a rozšířit jejich znalosti tak, aby byl jeden každý schopen o „dobré zprávě“ hovořit s ostatními, a tak šířit víru. Pro tento účel bylo zařízeno zvláštní vydání Bible v překladu krále Jakuba, upraveno tak, aby mohlo sloužit ke kazatelské službě. Už měsíc po zvolení Knorra byl v brooklynském betelu připraven kurz teokratické služby a v dubnu 1943 byla vydána brožura *Kurs v teokratické službě*. Skrze ni byly sbory vybídnuty, aby se vzděláváním svých kazatelů (průkopníků) začali. Prvního února roku 1943 byla také ve státě New Yorku otevřena škola Gileád, která měla za cíl vyzbrojit misionáře, kteří byli následně přidělováni do zemí celého světa, aby dále šířili a zachovávali víru.⁸²

Kázat měli prý všichni a takto se vyjadřuje respondent A2: „Šli do toho stejně jako ti řadoví, to je takový blbý slovo, ale, že když řekli, že by se mělo oznamovat a chodit za lidmi, tak chodili taky. Že neřekli, heďte, my tady budeme kázat z kazatelny a vy si běžte mezi lidi.“

⁸² Tato škola, ač několikrát přemístěna, funguje dodnes. Má pouze jednu třídu, otevírá se dvakrát do roka a její dovršení trvá pět měsíců. Pro více informací: < <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/cinnost-kazatelska-cinnost/skoleni-evangelistu-sedmdesat-let> >

Tento důraznější přístup na vyučování zřejmě přinesl ovoce. Mezi lety 1939 a 1947 vzrostl počet Svědků z asi devadesáti sedmi tisíc na 456 265.⁸³ V roce 1968 již počet Svědků dosáhl 1 221 504 a bylo je možno nalézt v 203 zemích světa.⁸⁴ Válka znamenala pro Svědky, zejména ty žijící v Evropě veliké neštěstí ve formě pronásledování. Co se týče vedoucí hierarchie, Společnost si prošla jistými změnami. Knorr nebyl takový spisovatel jako jeho předchůdci a v biblických věcech se opíral o svého viceprezidenta Freda Franze.⁸⁵ Vůbec co se týče věroučných a literárních záležitostí bylo vše v rukou Franze a Knorra s občasným přihlédnutím Karla Adamse, který byl hlavou oddělení pro písemnosti.⁸⁶ Tyto záležitosti velmi dobře vystihuje výpověď F. Franze před Skotským soudem v případě Walch, ze kterého vyplývá, že se texty před vydáním ani nedostali před skupinu ředitelů označovaných jako vedoucí sbor.⁸⁷

Pozice tohoto vedoucího sboru je kontroverzním tématem v průběhu 20. století. Sestává se ze skupiny mužů, kteří jsou do funkce voleni samotným vedoucím sborem a jejich hlavní úkol je „svým spoluvěřícím dávat „pokrm v pravý čas“.“⁸⁸ Jsou lidskou hlavou Společnosti, ale Svědkové věří, že jejich organizaci nevedou přímo oni, ale Ježíš Kristus. Tento vedoucí sbor, nebo také „věrný a rozvážný otrok“, pomocí studia Bible, modlitby a za pomoci Ducha svatého pomáhá šířit „dobrou zprávu“ po celém světě. V literatuře Svědků se můžeme dozvědět, že byl tento „věrný a rozvážný otrok“ ustanoven Kristem v roce 1919⁸⁹, ale vedoucí sbor jako moudří mužové pomáhající věřícím existoval již v prvním století ve formě apoštolů. Otázkou je historická pravdivost takového uspořádání. Sbor ředitelů totiž existoval již v době Pastora Russella, ale dle literatury F. Raymonda, neměl do r. 1971 žádnou věroučnou moc a jeho starostí byla spíše podnikatelská strana Společnosti. Hlavní slovo a defacto vedení celé Organizace měli na starosti prezidenti společnosti. A i po tomto roce byla reálná pravomoc tohoto orgánu nejistá.⁹⁰

⁸³Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království, str. 98 a 99.; Zde musím vyjádřit svou vlastní myšlenku, že svou roli mohla hrát i poválečná deziluze světa po druhé světové válce.

⁸⁴Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království, str. 105.

⁸⁵Franz, R. *Hledání křesťanské svobody*, str. 160.

⁸⁶Franz, R. *Krise svědomí*, str. 24.

⁸⁷Více k tomuto případu se lze dočíst v brožurě *The 1954 Walch Trial Transcript*, vydaný Court of Scotland v r. 2007.

⁸⁸Kurz dostupný online, *Radujte se ze života navždy*, str. 225.

⁸⁹Strážná věž – studijní vydání, květen 2023, str. 17.

⁹⁰Projev pro přednesení na kongresu ve spojených státech, který se nedočkal schválení téměř ze dvou třetin, ale i přes to je vůlí prezidenta ke kongresu dostal. Franz, R. *Krise svědomí*, str. 57.

V roce 1950 vyšla první část biblického překladu *Překlad nového světa*⁹¹, který byl přeložen Svědky za účelem vytvořit věrohodný, přesný a doslovný překlad písem.⁹² Překlad byl dokončen roku 1960 a v roce 1984 a 2013 byl revidován.

V době úřadu N. H. Knorra se znovu objevila myšlenka konce stavu těchto věcí. Tentokrát v roce 1975. Tyto očekávání byly, jak udává světská literatura bouřlivé, ale z pozic vedení Organizace byla tato zpráva, oproti podobným dřívějším předpovědím umírněnější. Podle slov F. Franze ze sjezdu v Baltimoru: „Mohlo by se to stát. Ale my to netvrdíme. A ať nikdo z Vás nic určitého o tom, co se bude dít ode dneška do roku 1975. Ale to hlavní na tom všem, drazí přátelé, je tato věc: Čas se krátí. Čas nesporně dobíhá.“⁹³

Respondenti A1, A2 a A3 k roku 1975:

A3: „To jsme se domnívali nebo podle výpočtů, že je to 6000 let od stvoření Adama ... někteří lidé, protože v jedné Strážné věži dopředu bylo: „kež by se tento rok mohl stát nějakou vyhlídkou dál,“ usoudili ..., že prostě už přijde to boží království. Ale to byly osobní úvahy a nikdy to nebylo ve Strážné věži nebo někde na shromáždění řečeno. To byli takový spíš přání těch lidí, aby už to přišlo.“

A1: „Bylo očekávání, že přijde nový svět a když nepřišel tak to mnoha lidem zabránilo dál soužití Jehovovi.“

A3: „Protože vzhlíželi k datům.“

A1: „Ano, ano.“

A3: „V našem okolí to nemělo nějak velký význam pro nás, naši víru a tak. Je fakt, že jsme čekali.“

A1: „Pamatuješ si někoho, kdo v té době opustil Jehovu?“

A3: „Ne, ne. Ale očekávali. Pořád očekáváš. Když se narodila [dcera], tak jsem říkala, že už tady do školy chodit nebude, protože už přijde boží království. Člověk měl pocit, že už je doba taková, že už nemůže být horší. Ale to jsou osobní úvahy lidí, ne Organizace.“

A1: „My bychom tam to datum dali rádi.“

⁹¹ Ač nikdy nebyli oficiálně zveřejněni překladatelé tohoto překladu, dle R. Franze (Franz, R. *Križe svědomí*, str. 50) na něm pracovali Nathan Knorr, Fred Franz, Albert Schroeder a Cieorge Gangas. Problém z této informace vyvstává, že „jedině Franz dostatečně ovládal biblické jazyky na to, aby se mohl pokusit o takovýto překlad.“

⁹² Článek, Je Překlad nového světa přesný? Dostupný na WWW: <<https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/preklad-noveho-sveta-presny/>>

⁹³ Citováno z publikace *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*, str. 104.

A2: „My bychom ho potřebovali. Bylo by to příjemný se k něčemu napnout síly, ale o tom to není.“

A3: „Když po něčem toužíš, hledáš znamení, ale nebyl to výrok Organizace jako takové.“

A1: „Služba Jehovovi není být součástí nějaké skupiny, která něco vyhlíží, ale je to smysl života, sloužit. A součástí té služby je, že ti dá nějakou odměnu, a to je nový svět a nejen nám, ale celému světu. Pro mě už ten datum není důležité.“

A2: „To říkala mamka, že i kdyby to nebyla pravda, tohle všechno, tak ten způsob života, který člověk mohl vést nebo vedl, tak je velmi hodnotný. To, že přemýšlí na tom, co dělá, to že přemýšlí nad vztahem k Bohu, tím nechci říct, že si nemyslím, že to není pravda. Já tomu věřím, velmi. Ale i ten způsob života je určitě hodnotný, protože nežijeme jen tím konzumním životem, ale má i nějaké jiné hodnoty.“

A1: „Přesně, ten způsob života.“

Velkou změnou byla také určitá proměna narativu Společnosti, která se změnila z proti-náboženských výpadů Soudce na snahu vzdělávat a připravovat kazatele.⁹⁴ Důležitým momentem bylo také ustanovení tzv. starších kteří vykonávají roli „duchovních“⁹⁵ ve sborech roku 1972.

N. H. Knorr setrval na svém postu až do své smrti 8. 6. 1977. Jeho zdravý se ovšem na sklonku jeho života zhoršilo a k 1. lednu 1976 byla „veškerá činnost Watch Tower Society a sborů svědků Jehovových pod dozorem šesti správních výborů⁹⁶ vedoucího sboru.“⁹⁷ Tento pohyb objevivší se mimo jiné z důvodu velkých rozmachů co do počtu věřících a zesložitující se struktury organizace vedl k současnému stavu, kdy velká část moci a odpovědnosti prezidenta přešla na vedoucí sbor a značné množství správních povinností na pomocníky vedoucího sboru a správní výbory.

⁹⁴ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království*, str. 94.

⁹⁵ Termín uvádím u uvozovkách, protože samotní Svědkové tento termín nepoužívají ani s jeho používáním příliš nesouhlasí. Ovšem zde v ČR je použití tohoto termínu validní. V roce 2003 bylo Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi (NSSJ) zamítnuto právo na mlčenlivost duchovních, protože tato skupina duchovních neexistovala. Dnes se v rejstříku registrovaných církví a náboženských společností můžeme dočíst, že toto jim toto právo bylo uznáno k datu 15. 11. 2010. Tato změna se promítla i v základním dokumentu NSSJ, kdy: „Osobami vykonávající úřad duchovních ve smyslu zákona č. 3/2002 Sb., v platném znění, jsou kanonicky jmenování starší sboru svědků Jehovových.“

⁹⁶ Těchto šest správních výborů: výbor koordinátorů, personální výbor, vydavatelský výbor, služební výbor, vyučovací výbor a redakční výbor existují do dnešního dne a jsou výkonné ruce Společnosti zodpovídající se vedoucímu sboru, který na ně dohlíží.

⁹⁷ *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé božího království*, str. 109.

3.4 Další prezidenti Společnosti

Jelikož se s rostoucím rozsahem Společnosti rozložila většina odpovědnosti na vedoucí sbor a přidružené orgány, pozbyla pozice prezidenta své výjimečnosti, jak tomu bylo zejména za prvních dvou osobností. Tyto změny způsobili, že je řečeno a psáno méně o těchto mužích, kteří v následujících letech a desetiletích následovali Nathana H. Knorra.

Po smrti N. H. Knorra jej nahradil v pozici jeho viceprezident Frederik William Franz (1893–1992). O jeho vlivu na Organizaci již bylo zmíněno výše a pro více informací o jeho životě a působení lze získat například z jeho autobiografie zapsané ve *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, výtisku z 1. října 1987 (na str. 25 a 26). Ten setrval ve své funkci až do jeho smrti 22. prosince roku 1992.

V ní jej nahradil Milton George Henschel (1920–2003). Tento aktivní muž, který doprovázel již Knorra na jeho misijních cestách po Světe jako jeho tajemník. Ve *Strážné věži* z 15. srpna 2003 (str. 31) se dočteme, že se jednalo o praktického, rozumného a pružného muže se smyslem pro humor a skvělou pamětí. V časopise *Dingir*, třetím čísle z roku 2006 (str. 80) zjistíme, že byl Henschel velmi proti jakýmkoli změnám věroučných nauk Společnosti. Také jako první člověk ve funkci prezidenta Organizace ještě před smrtí abdikoval 7. října roku 2000.

Don Alden Adams (1925–2019) nastoupil na pozici prezidenta po Henschelovi. Již v prvním roce jeho prezidentství nastala velká změna ve vedení společnosti. Nastalo rozdělení funkcí a rada ředitelů společnosti Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania si uchovala administrativní povinnosti k této korporaci a odpovědnost nad Svědky po celém světě, věroučném vedení a přidruženými činnostmi získal Vedoucí sbor. Prezident společnosti tedy v tomto roce pozbyl mnoho ze svého postavení postavení.⁹⁸ Adams jako jeho předchůdce roku 2014 abdikoval a 30. listopadu roku 2019 zemřel.

Současná pozice prezidenta náleží Robertu Cirankovi, narozenému 9. března 1947. Před svým prezidenstvím měl tento syn maďarských imigrantů své místo jako pomocník u vydavatelského výboru. Je také považován za pomocníka vedoucího sboru.⁹⁹

⁹⁸ Ovšem periodikum *Christianity Today* z 5. března 2001 informovalo, že si rada ředitelů zachovala funkci dohledu (oversight).

⁹⁹ *Strážná věž – studijní vydání*, srpen 2011, str. 19, 20.

4. Historie Svědků na území České Republiky

4.1 Od počátků 20. století, do konce druhé světové války

Po sledování dění na světové scéně se přesuňme zpět v čase do období konce 19. století a vyzbrojeni znalostmi z předcházejícího textu pojďme nahlédnout do vývoje Svědků Jehovových na území dnešní České republiky.

Mezinárodní Badatelé Bible se poprvé oficiálně setkali s územím České republiky, když v roce 1891, tehdejší první prezident Společnosti Ch. T. Russel krátce navštívil Prahu. Ovšem „situace v Rakousko-Uhersku se mu nejevila pro kazatelské dílo zralá.“¹⁰⁰

První zmínky o kazatelské činnosti lze datovat do roku 1907, kdy z německých Drážďan začal na území Severu Čech pravidelně dojíždět jistý Erler a šířit zde mezi německy mluvící populací literaturu. Z literatury Svědků vyplývá, že byla jeho činnost situovaná do Liberce a jeho okolí.¹⁰¹ Na základě informací z výše uvedených kapitol lze vyvodit, že tato kazatelská práce byla méně organizovaná, než jak ji známe od poloviny 20. století a orientovala zpočátku zejména na šíření literatury a následně, když se základna tehdejších Badatelů začala rozrůstat, na přehrávání magnetofonových záznamů¹⁰² a návštěvách dům od domu.

V roce 1914 byl pověřen jistý Max Freschel, aby kázal mezi židovským obyvatelstvem Rakousko-Uherska. Ten působil i v Praze.¹⁰³ V roce 1916 se začali pořádat pravidelná shromáždění v Mostě, kde vznikl i první sklad literatury na našem území, kam byli z odbočky Společnosti v Magdeburku¹⁰⁴ vysláni roku 1923 manželé Gleissnerovi, aby se ujali rozšiřování činnosti v českých zemích.^{105 106}

Ač byla zpočátku šířena pouze německy psaná literatura, byla již v roce 1920 přeložena první kniha a od r. 1923 se začal v češtině vydávat časopis *Strážná věž a Zvěstovatel Přítomnosti Kristovy*.

¹⁰⁰ *Probudte se – 1999*, str. 28.

¹⁰¹ *Ročenka 2000*, str. 152.

¹⁰² V roce 1937 měli kazatelé Společnosti k dispozici na 50 gramofonů a 7 zesilovačů. Zdroj: *Ročenka 2000*, str. 162.

¹⁰³ *Probudte se – 1999*, str. 28.

¹⁰⁴ Tato odbočka měla odpovědnost nad činností v českých zemích až do roku 1933, kdy byla výnosem pruského ministerstva vnitra v Berlíně na německém území Společnost zakázána, byla odpovědnost přemístěna do Prahy a ujal se ji jistý Edgar Merk.

¹⁰⁵ Antonín Gleissner ještě před tímto oficiálním povoláním vedl od r. 1916 shromáždění v Mostě. *Ročenka 2000*, str. 154.

¹⁰⁶ Jak v knize *Náboženská Společnost a Stát* píše B. Martínek, je zajímavé, že Svědkové ve své literatuře zcela opomíjejí, že byl r. 1923 zcela oficiálně zplnomocněn k reprezentaci Společnosti v českých zemích Michal Salata.

Jak píše Branislav Martínek v díle *Náboženská Společnost a Stát*, bylo ministerstvo vnitra v roce 1923 informováno o působení Mezinárodního sdružení vážných Badatelů Bible – Strážní věž biblická a traktátní společnost na území státu. V té době ovšem nebyly podobné spolky oficiálně uznávány a pouze se trpěly. Aktivních členů na našem území bylo kolem stovky¹⁰⁷ a jak své vyjádření sdílí Prokop Remeš v časopise *Dingiru* č. 1 z roku 1998, bylo veřejné mínění Badatelům nakloněno spíše pozitivně. Zejména pro jejich klidné kazatelské činnosti, jejich antiklerikálním postojům a jejich pacifismu.¹⁰⁸

Takovéto tvrzení je ovšem v rozporu s událostmi po roce 1930. Nejprve byla Společnost zakázána na Slovensku¹⁰⁹ a následně v roce 1932 Ministerstvo vnitra vydalo výnos, na základě množících se stížností obyvatel pro zemské úřady, aby kazatelská činnost nebyla trpěna. Literatura Svědků byla překontrolována a povětšinou shledána nezávadnou. Antonín Gleissner dostal několik pokut a byl několikrát krátkodobě vězněn. Jeden z vedoucích představitelů v zemi Karl Kopetzky byl vyslýchán pro problematiku legitimace kazatelů.¹¹⁰

Roku 1926 bylo sídlo z Mostu přestěhováno do Brna, kam jej o dva roky později následoval i sklad literatury. Zde byl A. Gleissnerem založen r. 1930 spolek *Mezinárodní sdružení Badatelů Bible, odbočka československá se sídlem v Brně*. Ovšem ještě téhož roku byl založen spolek *Mezinárodní sdružení Badatelů Bible, československá větev se sídlem v Praze* a *Strážná věž, biblická a traktátní společnost, československá větev se sídlem v Praze*. Brněnský spolek byl o dva roky později zrušen.¹¹¹

V témže roce, 1932 se konalo v Praze první mezinárodní hlavní shromáždění, kterého se účastnilo na 1 500 osob z Československa i okolních zemí. V tomto roce začal vycházet i časopis *Zlatý věk*¹¹², kterého se již první rok rozšířilo na 71 200 výtisků.

¹⁰⁷ *Dingir* 3_09, str. 92.

¹⁰⁸ *Dingir* 1_98, str. 15.

¹⁰⁹ *Náboženská Společnost a Stát* B. Martínek, str. 14.

¹¹⁰ IDEM.

¹¹¹ IDEM, str. 16.

¹¹² Příloha *Zlatý věk*

V roce 1933 se začala literatura pro ČSR tisknout v Praze a v dalším roce bylo sídlo pobočky přesunuto z Národní třídy na Smíchov, Tylova ulice č. 16 (dnes Stroupežnického č. 10).^{113 114}

V roce 1936 došlo k přesunutí dohledu nad činností v ČSR pod pobočku ve švýcarském Bernu. Díky následným změnám se do předních pozic dostal také Bohumil Müller, osobnost, která se stala podstatnou v následujících letech působení Společnosti na českém území. Roku 1937 byl v Praze na Slovanském ostrově uspořádán v pořadí druhý mezinárodní sjezd s účastí kolem 1500 osob.¹¹⁵ Před změnami vyvolanými druhou světovou válkou bylo na území ČSR přes tisíc¹¹⁶ Svědků Jehovových.

Už před obsazením Československa se situace Svědků zhoršila. Jejich pacifistické přesvědčení nebylo již veřejností ani úřady tak kladně přijímáno, což dokazuje zrušení jejich shromáždění ze srpna 1938 a také se intenzivněji projevovaly nepřátelské postoje vůči Svědkům žijícím v Sudetech.¹¹⁷ Po zavedení Protektorátu v rámci operace „Gitter“, která byla mířena proti emigrantům z říše a politickým odpůrcům nacismu, byla 30. března 1939 provedena prohlídka pražského ústředí pobočky, byly zabaveny německé spisy a Bible a začalo první zatýkání.¹¹⁸ V kombinaci se stíháním především německých Svědků žijících na Československém území, zejména ze začátku okupace, je možno položit si otázku po skutečném záměru této nelibosti ze strany Říše. Podle B. Martíčka¹¹⁹ byla zatčena asi polovina Svědků. Publikace *Fialové Trojúhelníky* uvádí 104 potvrzených jmen, které byli internováni v koncentračních táborech a nacistických věznicích. Ač legalita činnosti Společnosti byla ukončena již v roce 1939, byla rozpuštěna ještě jmenovitě na základě paragrafu 13 *nařízení o organizaci správy a o Německé bezpečnostní policii v Protektorátě Čechy a Morava z 1. září 1939* v roce 1941.¹²⁰ Na základě knihy *Between Resistance and Martyrdom* lze soudit, že, ač ochromena, organizovaná činnost Společnosti v Protektorátu nezanikla.

Nyní bych se rád v několika řádcích odklonil od úzkého spektra českého území a podíval se na osud Svědků v celosti Říše. Rád bych tak učinil pomocí tří textů. Jednak

¹¹³ *Probudte se – 1999* 8. květen, str. 29.

¹¹⁴ Roku 1937 se pobočka znovu přestěhovala, tentokrát do domu ve Vysočanech. *Probudte se 1999* 8. července

¹¹⁵ Náboženská Společnost a Stát B. Martíček, str. 19.

¹¹⁶ Dingir, 2009, č.3, str. 92.

¹¹⁷ *Fialové trojúhelníky* kniha, str.12; z kontextu nevyplývá, zda tato situace existovala ještě před anexí Sudet Říši.

¹¹⁸ Legalitu existence takového spolku ukončilo vládní nařízení č. 97 z 31. března 1939.

¹¹⁹ Martíček, B. *Náboženská Společnost a Stát*, str. 19.

¹²⁰ Podle přílohy z publikace *Fialové Trojúhelníky*.

knihou *Fialové Trojúhelníky*, od H. Adamyho a kolektivu, která pojednává o osudech Svědků za druhé světové války. Jako druhý zdroj mi poslouží článek *Fialové Trojúhelníky* ze čtvrtého čísla periodika *Dingir* z roku 1999. Třetím zdrojem mi je článek z téhož časopisu, ze třetího čísla roku 2000 nazvaném *AD: Fialové Trojúhelníky*.¹²¹

V Německu bylo k roku 1932 něco mezi 19 000 a 25 000 Svědky.¹²² Již v roce 1933 byla v Německu zakázána jejich činnost, nejdříve s odůvodněním provádění komunistické činnosti s cílem svržení nacistického režimu, a když se tyto domněnky ukázaly po prohlídce majetku jako neudržitelné, tak o měsíc později na základě pobuřující propagandě proti církvi a státu. Svědkové Jehovovi byli zatýkáni, jejich literatura byla pálena a v roce 1934 již tvořili 10 % osazenstva koncentračních táborů. V táborech byli označováni nejdříve fialovou páskou na rukávu. Později od roku 1937 fialovým trojúhelníkem. Jen během samotné války jich bylo uvězněno na šest tisíc, přes dva tisíce jich bylo umístěno do táborů, ze kterých se vrátily jen desítky. Během jejich uvěznění měli možnost se víry vzdát, za což jim byla přislíbena svoboda. Dle výše zmíněné literatury jich tuto možnost část využila. Ovšem jinak se víra dokázala v táborech udržet a dle podle Svědků i šířit mezi vězni. To i proto, že se v táborech objevovaly i jejich publikace.¹²³ I proto snad byly v některých táborech zavedeny speciální pravidla jen pro Svědky. Například zákaz komunikace mezi nimi, která mohla vést k jejich zabití. Adamy uvádí následující výčet důvodů, proč bylo se Svědky takto zacházeno. Odmítali používat pozdrav „Heil Hitler“, protože byl tento akt vnímán jako úcta k Vůdci. Byli politicky neutrální. Odmítali vstoupit do armády.¹²⁴ Odmítali se podílet na válečném úsilí, jako byla práce v muničních továrnách. Vyráběli a rozšiřovali biblickou literaturu. Vykonávali kazatelskou službu a scházeli se na shromáždění.

Oficiální pozice vedení Společnosti vůči novému německému uspořádání nám mohou pomoci nahlédnout dopisy¹²⁵ J. F. Rutherforda, tehdejšího prezidenta společnosti Strážná věz biblická a traktátní společnost a defacto hlavy komunity Svědků. Ten v dopise z června 1933 adresovaným říšskému kancléři vyjadřuje, že

¹²¹ Autoři obou článků vystupují ve vzájemné neshodě a jsou tímto nanejvýš doporučeny pro dotvoření obrazu situace Svědků během druhé světové války.

¹²² Čísla se liší podle zdroje.

¹²³ *Fialové trojúhelníky*, H. Adamy, str. 32.

¹²⁴ To se týkalo jen Německých Svědků, protože Češi nebyli odváděni. Zdroj: *Fialové Trojúhelníky*, H. Adamy, str. 41.

¹²⁵ Následující citáty z dopisů jsou přepisem z článku *Fialové trojúhelníky*, od Petra Velechovského, zdroj: *Dingir* 1999, č.4, str. 4, 5.

„Badatelé Bible usilují o tytéž mravní cíle a ideály, které proklamuje vláda nacistického Německa.“ A že „náboženské cíle Badatelů Bible jsou v plném souladu s náboženskými cíli Německé říše.“ Tento dopis který, jak se zdá směřoval k vytvoření příměří mezi Svědky a Říší, se nesetkal s úspěchem, čemuž odpovídají zásahy proti Svědkům, které následovaly. Další dopis ze září 1934 již německé Svědky podněcuje k odmítání vlády člověka. „Koho máte poslouchat, Boha nebo lidi?“

V roce 1935 je zakázáno z amerického ústředí Svědků zdravit vlajku jako forma modlářství. To vedlo v Německu k velkému množství zatýkání, výslechům, donucování a trestů pro Svědky. V obou výše zmíněných článcích, ze kterých je čerpáno pro tuto část, se tento akt setkává ústy Petra Velechovského s napadením. V zásadě jde o to, že tento pokyn přišel v době, kdy přinesl Svědkům nejen v Německu, ale na celém Světě mnoho utrpení. Velechovský píše „Sám [Rutherford] vždy dostatečně daleko od ohniska bojů, přináší i nadále po světě plamenné projevy a nechává je šířit ve stotisícových nákladech tiskem.“¹²⁶ Otázkou, která by mohla zaznít, ale která zůstane zde neodpovězena, je, zda toto a podobné rozhodnutí vedení Společnosti vzniklo jako upřímná touha poznávat Pravdu v konceptu výše vysvětleného „nového světla“, nebo byl tento pohyb způsoben snahou o utvrzení Svědků Jehovových do role mučedníků, které svět odmítá a nenávidí? Mohlo, byť jen pozdržení této nauky vést ke snížení utrpení již tak dost trpících Svědků a je vůbec minimalizace utrpení něco, co bylo pro vizi vedení Společnosti podstatné?

4.2 Od konce druhé světové války do roku 1989

„Po skončení války ... nastalo pro Jehovův lid období relativní svobody a určité míry klidu.“¹²⁷ Již brzy po skončení války se začali Svědkové znovu organizovat a shledávat. V tomto pohybu vystupuje jedna důležitá osoba, o které se nyní krátce zmíníme.

Bohumil Müller, narozen 1915 a se smrtí se potkal roku 1987. Vyučil se knihařskému řemeslu a se Svědky se setkal skrze *Fotodrama Stvoření*, dioráma doprovázené mluveným slovem, který vytvořil již Pastor Russell.¹²⁸ Brzy se dal pokřtít a začal kázat. Ovšem již v roce 1937 byl uvězněn na základě odmítnutí vojenské služby

¹²⁶ K tomuto vyjádření si dovoluji říci, že by bylo nanejvýš nerozumné, aby právě třeba Soudce Rutherford dobrovolně cestoval po Německu a šířil své slova tímto způsobem. Sám si prožil obtížné situace v Americe již za první světové války a myšlenka, že by se podpora a vedení Svědků v Německu na dálku dala chovat v myšlenkovém pozadí jako něco negativního je, dovoluji si říci neopodstatněná.

¹²⁷ *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 172.

¹²⁸ Dnes je fotodrama považováno, co do věrouky za překonané. Zdroj: neformální rozhovor s jedním starším ze sboru České Budějovice – Západ.

a do roku 1939 byl čtyřikrát vězněn. Ač chtěl před válkou odcestovat ze země, bylo Společností rozhodnuto, že zůstane a bude dohlížet na dílo v Protektorátu. V roce 1941 byl znovu zatčen a přesunut do koncentračního tábora Mauthausen, odkud se po konci války vrátil. V květnu 1945 začal pracovat na nacházení a sdružování těch, které znal před válkou a již v červnu se mu podařilo vytvořit kontakt s Bernem, ve Švýcarsku, které bylo před i za války místem kontaktu mezi Československem a Amerikou. V Brně 12. listopadu byl B. Müller oficiálně zplnomocněn Společností pro vedení její Československé větve.¹²⁹

V srpnu byla uveřejněna první poválečná *Strážná věž* v češtině a brzo následovala i další literatura.¹³⁰ Již v listopadu se začaly konat veřejné biblické přednášky a první, která se uskutečnila 11. listopadu, se účastnilo na 600 lidí. 2. 11. 1945 oznámili svědkové Jehovovi obnovení své činnosti a 13. prosince 1945 vzalo Ministerstvo Vnitřní na vědomí znovu ustanovení československé větve společnosti mezinárodního sdružení badatelů Bible.¹³¹ ¹³² V létě 1946 byl zakoupen čtyřpodlažní dům v pražském Suchbátově ulici, do kterého se Československá větev Společnosti přestěhovala. V plné síle se zahájila i služba dům od domu. Pro tuto službu nosili misijní pracovníci legitimaci, která je k takovéto činnosti opravňovala.¹³³ V roce 1946 se konal celostátní sjezd v Brně v Besedním domě, kterého se účastnilo kolem 1 700 lidí.¹³⁴ Během dalšího brněnského sjezdu o rok později navštívili území Československa i tři členové světového ústředí, H. N. Knorr¹³⁵, M. G. Henschel¹³⁶ a H. C. Covington. Již v roce 1946 bylo na našem území 159 sborů a misijní služby se účastnilo na 1 209 osob.¹³⁷

Již v době, jak svědčí archiv Ministerstva Vnitřní¹³⁸, byli Svědkové zejména v pohraničí sledováni, jejich činnost se státu jevila jako podezřelá, už díky jejich spojení s USA. V čase brněnského sjezdu 1947 byl na Svědky aktivně udržován dohled.¹³⁹ V té době nesli označení „pátá kolona“ amerického imperialismu a existovala snaha o cenzuru tiskovin a evidenci rozmnožovacích strojů.¹⁴⁰ ¹⁴¹ V listopadu 1948 začala být

¹²⁹ První a poslední strana této listiny k nahlédnutí jako příloha I.

¹³⁰ Ukázka z publikace *Posel a Zvěsti království* k nahlédnutí jako přílohy II. A III.

¹³¹ Část odpovědi Ministerstva vnitřní k nahlédnutí jako příloha IV.

¹³² Část prvního oddílu stanov Společnosti k nahlédnutí jako příloha V.

¹³³ Ta je k nahlédnutí jako příloha VI.

¹³⁴ Záznam z tohoto sjezdu k nahlédnutí jako příloha VII.

¹³⁵ Tehdejší prezident Společnosti.

¹³⁶ Tehdejší viceprezident Společnosti.

¹³⁷ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 23.

¹³⁸ Podle B. Martínka v publikaci *Náboženská společnost a stát*, str. 22.

¹³⁹ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 23.

¹⁴⁰ Adamy, H. *Byl jsem manažerem ilegální továrny*, str. 6.

častěji zabavována literatura Svědků, byl jim odebrán dům na Suchdole a brzo bylo několik z nich, včetně Bohumila Müllera, zatknuto.¹⁴² Dnes se Svědkové k těmto zatčením staví asi takto: „Říkali „Uřízneme hlavu a tělo umře samo.“ Za „hlavu“ považovali bratra Müllera a jiné odpovědné bratry, protože nepoznali, že skutečnou hlavou křesťanského sboru je Pán Ježíš Kristus v nebi.“¹⁴³ V tomto měsíci z oznámení ústředny Státní Bezpečnosti v Praze vyplývá, že dále nehodlá trpět činnost Společnosti na našem území.¹⁴⁴ V té době již mělo StB k dispozici seznamy aktivních Svědků.¹⁴⁵

Proti uvězněným Svědkům ovšem nebylo, zdá se, vznešeno dost důkazů a ti byli během roku 1949¹⁴⁶ rozesláni do různých pracovních táborů. Müller sám takto strávil další dva roky.

Zpětně v dubnu Ministerstvo vnitra vydalo výměr o rozpuštění Společnosti. I přesto ovšem jejich činnost pokračovala nadále. Dne 31. července 1949 byl uspořádán tajný sjezd ve stodole v Oldřichově u Karlových Varů, kterého se zúčastnilo asi 200 osob.¹⁴⁷ V lednu 1950 byli mnozí Svědkové propuštěni z pracovních táborů a vrátili se k činnosti. V této době byl kontakt s vedením Společnosti obstaráván přes Holze Salze ze Šluknova, jehož bratr, bydlící ve východní zóně obstarával spojení se západní zónou. Takovýchto cest zřejmě existovalo více.¹⁴⁸ Rozmnožování takto přijatých tiskovin bylo činěno nedaleko Píšťan.¹⁴⁹ Nejdříve bylo literatury dost ve skladech, ale brzo se muselo přejít na ilegální rozmnožovací práci.¹⁵⁰ V padesátých letech se pro tuto činnost používali nejvíce obyčejné psací stroje, což bylo ztíženo jednak nedostatkem průklepových papírů, druhá nutností buď pracovat v chalupách a domech nebo se v bytech odhlučnit, kvůli podezřelosti hluku, který lákal pozornost sousedů.¹⁵¹ Na tato vytvářenou literaturu i její šíření byla brána velká zřetel. „Publikace je vizitkou Společnosti“.¹⁵² Ovšem ani zatýkání ani zabavování literatury se neukázalo jako

¹⁴¹ Zpráva ukazující pohled Státní bezpečnosti na Společnost z roku 1948 k nahlédnutí jako dodatek č. X+4

¹⁴² *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 176, 177.

¹⁴³ Citováno z *Ročenky svědků Jehovových 2000*.

¹⁴⁴ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 25.

¹⁴⁵ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 24.

¹⁴⁶ Záznam o předání vězňů z 20. července 1949 k nahlédnutí jako příloha VIII

¹⁴⁷ *Probudte se* 8. ledna 2000.

¹⁴⁸ *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 179.

¹⁴⁹ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 28.

¹⁵⁰ Adamy, H. *Byl jsem manažerem ilegální továrny*, str. 8.

¹⁵¹ IDEM str. 11, 12.

¹⁵² Sobička, E. *Kapitoly z dob totalitních*, 3. kapitola.

efektivní. Mezi lety 1948 a 1950 zaznamenala Společnost v Československu vzrůst z 1 581 na 2 403 a tento trend pokračoval i v roce 1951.¹⁵³

Ač byly roky 1950 a 1951 pro Svědky obdobím částečného klidu StB shromažďovala jména, adresy a další informace a v říjnu 1951 byla provedena instruktáž „k úspěšnému zajištění a uskutečnění likvidace svědků Jehovových“. ¹⁵⁴ Akce byla provedena 4. února 1952, kdy bylo zatčeno 111 ¹⁵⁵ osob, provedeno 850 domovních prohlídek a zabaveno množství literatury. ¹⁵⁶ Byl naplánován veřejný proces s několika hlavními zatčenými, od čehož se později upustilo a v březnu 1953 proběhl proces tajný. Obvinění se týkala velezrady, vyzvědačství a nelibě bylo neseno jejich spojení s USA. Tresty byly vyměřeny mezi pěti a osmnácti lety ve vězení. O měsíc později následoval další tajný soud s některými zbylými zadrženými s tresty od dvou do deseti let vazby. V říjnu bylo podobně odsouzeno dalších dvanáct Svědků. ¹⁵⁷ Již v průběhu něho bylo ustanoveno nové vedení Společnosti v Československu a překvapivě tím Organizace příliš neutrpěla. ¹⁵⁸ Svědkové se dále scházeli po skupinách do deseti lidí po bytech a domech. Několik takových skupin tvořilo sbor ¹⁵⁹.

Koncem roku 1954 proběhlo další velké zatýkání více než 170 Svědků a následovaly další tajné soudy s rozsudky o odnětí svobody, ztrátách majetku i čestných občanských práv. Existují záznamy a svědectví o velmi špatném nakládání s takto uvězněnými. ¹⁶⁰

Během let 1955-1956 začalo docházet ke změně v přístupu StB ke Svědkům. Bohumil Müller vypovídá, že byl v lednu v roce 1956 vyslýchán a z výsledku vyplýval odlišný, skoro až spolupracující postoj pracovníků ministerstva. Takto se začala množit komunikace orgánů se Svědky, což způsobilo ve Společnosti rozruch. Někteří takovouto „komunikaci“ vnímali jako neopodstatnitelný kompromis, druzí pak jako možnost zachování svého, i existence Společnosti, která především razila, ústy

¹⁵³ Ročenka 180. Tento údaj nesouhlasí s Ročenkou Svědků Jehovových z. roku 1972, kde je v roce 1950 uvedeno 2 822 členů.

¹⁵⁴ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str.28.

¹⁵⁵ Takto dle B. Martínka (2000), str. 29. Jinak dle *Ročenky 2000* (109 zadržených).

¹⁵⁶ Martinek, B. *Náboženská společnost a stát*, str. 29.

¹⁵⁷ IDEM, str. 30.

¹⁵⁸ To dokazují zprávy Svědků o jejich úbytku v roce 1952 a obnoveném růstu v dalších letech.

¹⁵⁹ Základní organizační jednotku Společnosti.

¹⁶⁰ Například vzpomínky jistého Dezidera Pomothy v knize *Náboženská společnost a stát* od B. Martínka. Str. 31, 32.

B. Müllera: „Ne kompromis, ale křesťanskou rozumnost“ a který vybízel proti protistátním projevům.¹⁶¹

V roce 1958 bylo umožněno nastoupit místo do vojenské služby do uhelných dolů. Tato změna dovolovala Svědkům místo ve vězení pracovat tam, což nebyla nejlepší varianta, ale dle jich samotných to alespoň dávalo možnost dále šířit „dobrou zprávu“. To dle Edvarda Sobičky vedlo k ustálení silných sborů právě v místech dolů, jako bylo Ostravsko, Rosicko, Trutnovsko, Kladensko a jinde.¹⁶² Do dolů se takto dostávala i literatura a Svědkové tam začali být známí jako „svatí“.¹⁶³ Podle respondenta B dokonce bylo „ve Stochově mnoho Svědků, že tomu tam říkali Svaté město. Bylo tam pár tisíc obyvatel a my jsme byli v každém domě někdo, většinou horníci.“

Je vhodné alespoň z poctivosti připomenout další jména důležitých představitelů Společnosti v Českých zemích, o které se tato práce neopírá, ale jejichž činnost měla vliv na působení Svědků za této éry. Jsou to Konstantin Paukert, který vedl českou větev Společnosti po uvěznění B. Müllera. Josef Valenta, jeden ze zakládajících členů Pražského sboru ve třicátých letech. A Jaroslav Hála, který byl v padesátých a šedesátých letech krajským dozorcem¹⁶⁴ a který také stál po boku Müllera, což mu vyneslo mnoho let strávených ve vězení.

V květnu 1960 byla vyhlášena rozsáhlá amnestie, díky které se i většina Svědků dostala domů. Tyto roky ovšem nebyly, zdá se, jen pozitivním přínosem. Jak bylo zmíněno výše, již v polovině padesátých let se začaly objevovat ve Společnosti rozkoly. Dopis, který B. Müller poslal z vězení a který měl „bratrům venku pomoci orientovat se v dané situaci“,¹⁶⁵ vzbudil, dle literatury Svědků, pochybnosti a nedůvěru. Někteří jej i odmítali svým svěřeným sborům přečíst. Situaci popisuje Ročenka 2000 svědků Jehovových na straně 190 asi takto: „V roce 1959 bylo v Československu 2 105 činných svědků, ale více než 1 000 zvěstovatelů – ačkoli nadále tvrdili, že slouží Jehovovi – již nesloužilo v jednotě se svými bývalými křesťanskými společníky.“ Situaci také nepomohl počátek dialogu, který začaly státní orgány vést se Společností o neuzívání náboženského cítění proti režimu, ale ideálně pro jeho podporu.¹⁶⁶ Ač byly podle

¹⁶¹ Pozici Svědků lze pěkně poznat z jejich Ročenky 200 strany 186 až 189. Zde se objevuje i použitý citát.

¹⁶² Tuhle informaci potvrzuje výpověď respondenta B: „Na Kladensku a Ostravsku jsme se soustředili. Spousta lidí tam fářalo.“

¹⁶³ Sobička, E. *Kapitoly z dob totalitních*, 5. kapitola.

¹⁶⁴ Osoba odpovědná za řádný chod vícera sborů.

¹⁶⁵ Citace dle *Ročenky 2000 svědků Jehovových*, str. 189.

¹⁶⁶ *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 190.

literatury Svědků tyto dialogy vynucené, přesto budily „z neznalosti“¹⁶⁷ nedůvěru. Také se od této doby začaly objevovat spory o existenci cenzury literatury a o vyskytnutí se jmen některých členů Organizace na listinách spolupracovníků se StB.¹⁶⁸ Podle dopisu tehdejšího prezidenta Společnosti bylo rozhodnuto, že právě Bohumil Müller a ti, kteří stáli s ním byli odpovědní za činnost v Československu.¹⁶⁹ Po změnách ve věrouce o povinnostech k Bohu a ke státu, které proběhly v roce 1962, bylo nanejvýše pochopitelné, že mnozí z těch, kteří se po mnoho let stavěli velmi odmítavě vůči státu a byli za to tvrdě trestáni, byli touto změnou „zmírňující tření“ znepokojeni, což vyvolávalo pochybnosti, skepticismus, až odchod ze Společnosti. V těchto letech i nadále, jak vyplývá z archivů Ministerstva vnitra, věděl stát o Svědcích prakticky vše, ale, snad i proto, že si uvědomili, že je nedokáží úplně zničit nebo potlačit ale jen nad nimi udržet částečnou kontrolu, je nechalo jednat jakoby v tajnosti.¹⁷⁰

Od roku 1961¹⁷¹ se u nás začalo s tzv. programem školení, který měl za cíl po idejích prezidenta Knorra dál prohlubovat odbornost kazatelů v otázkách víry a pomoci tak misijní službě. V roce 1968 se díky částečnému uvolnění poměrů podařilo asi tři stům Svědků navštívit sjezd v Norimberku. Situace je ale zase více okleštila nástupem sedmdesátých let.

V roce 1976 byl ustanoven zemský výbor dohledu nad činností svědků Jehovových v Československu. Jeho členi byli: Ondřej Kadlec, Michal Moskal, Bohumil Müller, Antonín Murín a Eduard Sobička.¹⁷² Jedním z úkonů, který tento výbor provedl bylo rozdělení země do tzv. obvodů¹⁷³.

¹⁶⁷ IDEM

¹⁶⁸ Toto rozsáhlé a kontroverzní téma zde již z jeho rozsahových důvodů spíše opominu. Je dobré zmínit asi toto, že společnost mimo Společnost, na základě mého zkoumání, má cenzuru literatury i kolaboraci Svědků dnes za něco prokázaného a uzavřeného, s patričními důkazy (například dle portálu <http://www.straznavcz.cz/> nebo dle publikace od B. Martínka, *Náboženská společnost a stát*, kterou vřele doporučuji, k tomuto tématu zejména strany od 34 dále, pro podrobný popis situace z pohledu státních archivů). Sami Svědkové, jak vyplývá z jejich zdrojů odmítají myšlenky spolupráce a odkazují se spíše na kontakt (například E. Sobička, *Kapitoly z dob totalitních* nebo *Ročenka 2000 svědků Jehovových*). Ovšem neoficiální rozhovory se Svědky, které jsem, zejména na jihu Čech provedl ukazují, že si členové Organizace jsou vědomí toho, že někteří z jejich řad opravdu vědomě spolupracovali se státem. Ovšem nemohu tvrdit nic o tom, zda by z takového jednání byli schopni obvinít i některé z čelních představitelů československé větve Společnosti.

¹⁶⁹ *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 192.

¹⁷⁰ Vyplývá z textu *Náboženská společnost a stát*, str. 48 a 49.

¹⁷¹ Sobička, E. *Kapitoly z dob totalitních*, 6. kapitola.

¹⁷² *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 198.

¹⁷³ Tyto obvody existují dodnes. Jde v zásadě o to, že každý sbor má, podle své velikosti určité území, na kterém musí vykonávat misijní činnost. Místa, kam žádný sbor nedosáhne se nazývají tzv. bílá místa. Dnes je v ČR 137 takových míst a jednotlivci z jiných sborů, kteří chtějí činnost navíc mohou do takovýchto míst pravidelně, třeba jednou za měsíc dojíždět a provádět tam misii. (Tyto informace mi byly poskytnuty v rámci neformálního rozhovoru s jedním ze Svědků.)

Respondent B přiznává, že, „Největší problém byla Památná slavnost. To se nás vždycky snažili nějakým způsobem chytit.“ A pokračuje jedním z příkladů takové situace, „Třeba jsme si ráno vzali dovolenou a jeli jsme třeba do Prahy do zoologické zahrady a tam jsme byli až do konce a pak jsme teprve přijeli na tu památnou. Ale pak nám nedávali ani dovolenou, tak jsem musel fátat. Tak jsem jednou vyfáral v den Památné slavnosti. A přišel jeden za mnou a říkal, že musím do kanceláře něco jít podepsat. A já věděl, tam čekají policisté, tak jsem tam nešel a jel rovnou domů. Asi za čtvrt hodiny na to přijelo policejní auto s majákem. Zazvonili a já otevřel. Povídají: „Náčelník s Vámi chce mluvit.“ Ale já jsem nemohl, protože jsem měl doma děti, tak ihned šli za manželkou na poštu, kde pracovala, za vedoucím a že mě přišli zatknout, jestli tam můžou přivést děti. Tak si je tam vzala a mě chtěli naložit do auta. Ale ta stanice byla tak sto metrů. Tak jsem řekl, že tam dojdu pěšky, ale to oni nevěděli jak. Tak jeden šel se mnou a jeden šel s autem, abych jím neutekl. Přišel jsem tam na tu policii a seděli tam skoro všichni bratři ... drželi nás tam asi do jedenácti a pak nás pustili a my jsme si udělali až potom ve dvanáct tu Památnou slavnost.“

Mezi lety 1982 a 1986 byl postupně vydávaný překlad *Překlada nového světa*. Jedná se o verzi Bible, kterou do nes svědkové Jehovovi používají.¹⁷⁴

O době mezi šedesátými a koncem osmdesátých let je snad potřeba napsat asi tolik, že Společnost existovala v „tajnosti“, jejíž tajnost byla, jak se zdá z výpovědi iz literatury Svědků, upřímně pocíťovaná. Literatura¹⁷⁵ byla čím dál důmyslněji šířena po celé zemi.¹⁷⁶ Státní zásahy proti Svědkům existovaly, i když, jak se shodne literatura Společnosti i ta mimo ni, zdaleka nedosahovaly takových šířek jako v padesátých letech. Členové byli monitorováni¹⁷⁷, vyslýcháni a jak dokazuje případ z roku 1968, bylo občas zakročeno i na tzv. podzemní tiskárny literatury. Nestávalo se ovšem, jak prozrazují i výpovědi členů, aby se věznilo nebo posílalo do pracovních táborů, jako se dělo dříve.

Respondent B vzpomíná, jak se v té době šířilo poselství: „Šli jsme na procházku a přišli jsme před knihkupectví. Tak jsme chvíli stáli a když někdo přišel, tak jsme řekli:

¹⁷⁴ V letech 1997 a 2019 proběhly revize tohoto českého překladu.

¹⁷⁵ Ukázková stránka ze Strážné věže z roku 1980 k nahlédnutí jako příloha IX.

¹⁷⁶ Z tohoto tématu píše poučně H. Adamy ve své knize *Byl jsem manažerem ilegální továrny*. Zde je ovšem potřeba zaměřit pozornost výlučně na techniky vzniku a šíření literatury. V některých jiných tématech je Adamy poněkud hyperbolický a dostává se tak do informačního rozporu i s jinou literaturou Svědků, například jeho tvrzení o „mnoha tisících“ Svědků na konci čtyřicátých let je v rozporu s uvedenými asi 2 500 dle Ročenky 2000.

¹⁷⁷ Do přesně jaké míry věděl stát o přesné činnosti Společnosti si nedovolují určit, ale na základě prostudované literatury to není, jak se někteří mohou domnívat, úplná absence přehledu.

„Hledám tu a Bible tu nikde není.“ Tak jsme se dostali na to téma, „To je zajímavý já už doma jednu mám, tam je popsáno o Božím království,“ a tak dále. Takhle se vydávalo nenápadně svědectví. Nebo jsme chodívali na hřbitov, nebo jsme nastoupili v Kladně na vlak, jeli jsme do Rakovníka a zpátky a vždycky jsme si k někomu přisedli a snažili jsme se běžným rozhovorem dostat na Bibli a na naději, kterou předkládá.“

Respondent B také na téma vztahu Svědků vůči státu: „My jsme s tím nesouhlasili ale nestavěli jsme se na odpor nepomlouvali jsme, drželi jsme se svého, snažili se to nějak utajovat abychom je nepobouřili, ale nebyli jsme proti režimu. Možná vnitřně jsme řekli, že když je někde svoboda, tak je to tam lepší, ale že bychom nějaké demonstrace nebo nějaké akce proti, to v žádném případě. Považovali jsme i tuto vládu za součást božího záměru. I Bůh tyto vlády trpí, tak proč bychom se proti nim stavěli. Ale následky jsme nesli.“

Toto nezvyklé soužití znamenalo mimo jiné, že se Společnosti v zemi dařilo, že šířili ohromné množství literatury¹⁷⁸ a počet jejich členů pozvolna rostl. V roce 1987 je uvedeno, že aktivně sloužilo 9 870¹⁷⁹ zvěstovatelů a o dva roky později dokonce 11 394¹⁸⁰. V roce 1989 se dokonce podařilo mnoha Svědkům oficiálně odcestovat do Polska na mezinárodní sjezd.¹⁸¹

4.3 Od roku 1989 do dnešních dnů

Vzápětí po sametové revoluci se začaly scházet veřejně přístupné skupiny v různých pronajatých místnostech nebo budovách.

Respondent A2 vzpomíná: „Po revoluci se nejdřív pronajímaly různé místnosti. Kde se lidi scházeli ale už veřejně. [Začali jsme se scházet] velmi rychle. Určitě už v roce 1990. Některé prostory nebyly příliš důstojné, ale vzali jsme, co se dalo.“

Respondent A1 doplňuje: „Já si pamatuju, leden nebo únor 1990 jsme už chodili dům od domu. Už tomu nic nebránilo. A co se týče toho shromažďování. Byli jsme po

¹⁷⁸ Na kterou bylo potřeba ohromné množství papíru. Respondent B na téma papíru na jihu Čech:

„Výtisky na množení nám vozili z Prahy nebo jsme si pro ně tam jezdili. Papíry jsme si museli kupovat v papírnictví. To měli na starost řadová lidé. Ale muselo se to po málu, aby nebylo podezření. Třeba po deseti, dvaceti a pak se to sváželo k těm, kdo to potřebovali. Domluvili jsme se, že někdo pojedou do Kaplice, tam vezme papíry nebo do Krumlova a vezme je tam. Tak jsme to dělali. Všechno to bylo hlídání.“

¹⁷⁹ *Ročenka 2000 svědků Jehovových*, str. 206.

¹⁸⁰ IDEM, str. 211.

¹⁸¹ Zdroj: Respondenti A1, A2, B, C. Také *Ročenka svědků Jehovových 2000*, str. 209, 210.

těch skupinách 10 až 15 lidí, co se do bytu vešlo, do doby, než se našlo nějaké místo a pak se začali stavět sály.“

První sály začaly dle výpovědí vznikat v devadesátém a devadesátém prvním roce.

A1: „[První sál] byl někde na Moravě.“

A2: „Orlová nebo tak, ale dnes už myslím nefungují.“

Na jihu Čech vznikl první sál v Sezimově Ústí.¹⁸² Podle respondenta A1, když byl v roce 1994 zkolaudován sál jeho sboru, bylo v republice již asi třicet dalších. Často se nejednalo o novostavby, ale předělání jiného objektu pro účely Společnosti. Později se začaly používat na západě již dle respondenta C dlouho známé a testované rychlostavby.

Respondent A2 vysvětluje: „To jsou takové unifikované projekty ... rychle se položí základová deska a pak během víkendu vyroste dům.“

Brzo po Sálech Království začaly růst i sjezdové sály. Jeden byl dle výpovědi postaven v Praze a druhý v Bludovicích na Moravě. Před vznikem pražského se Svědkové scházeli buď na stadionu Evžena Rošického nebo na Spartakiádním, kde byl po úspěchu v roce 1990¹⁸³ v roce 1991 mezinárodní sjezd s návštěvností přes 70 000 lidí.¹⁸⁴ Během času se ale i stalo, že byly některé sály zavřené a více sborů se potom scházelo v jednom.

Respondent B k tématu spojování sborů na jihu Čech: „Bylo tady víc sborů. Sbor Vyšší Brod [i Kaplice], Krumlov, Trhové Sviny, tady Budějovice, pak se to nějak sloučilo, ve Vyšším Brodě bylo málo lidí, ale já jsem tam jezdil na přednášky. Potom do Krumlova taky. Všude byli koordinátoři, předsedající, dozorcí služby. Ti se starali o službu. Koordinátor ten dával vše dohromady a vše je centrálně vedený, všechno to šlapalo a šlape. Tak jak fungoval první sbor v době Ježíše Krista, tak funguje i dneska.“

Dnes je v ČR 212 sborů.¹⁸⁵

Celá situace, ve které se svědkové nacházeli se, dle jejich názoru, proměnila revolucí k lepšímu. Takto vzpomínají respondenti:

¹⁸² Podle respondenta B.

¹⁸³ Tento čtyřdenní celostátní sjezd se konal na stadionu Evžena Rosického s účastí 23 000 lidí. Zdroj: *Ročenka 2000*.

¹⁸⁴ Podle respondenta A2 a B.

¹⁸⁵ Podle jw.org dostupné: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/na-celem-svete/CZ/> ; V roce 1999 podle *Ročenka 2000*, str. 222, bylo na našem území 242 sborů, to odpovídá jejich spojování naznačeném během vedených rozhovorů.

B: „Po uvolnění to byla radost. Nebyli jsme na to zvyklí, tak jsme si museli zvykat. Hned byli mezinárodní sjezdy. Mohli jsme volně kázat. Spousta lidí přišla po revoluci.“

A2: „Byla to obrovská změna ve způsobu služby, byla veřejná, předtím byla jen náhodná. Byl větší přísun informací.“

A1: „Když to po revoluci bylo možné, tak jsme se rádi přidali k tomu, co bylo ve světě zvykem, o čem jsme jenom slyšeli četli. A já si pamatuju, když jsem si poprvé vzal oblek, protože tehdy to bylo okatý, někam si vzít oblek a jít službu dům od domu za lidmi, tak si mysleli, že jsme nějakí politici, nějaký volby a my šli jenom s Biblí, s dobrou zprávou z Bible. Tak to bylo pozitivní. [Byla to] velká vzpruha ... ačkoli jsme věděli, že to není nic tajného nebo špatného, ale museli jsme dělat ilegálně. Tak jsme zjistili, že těch lidí, co uctívají Jehovu je po celém světě, mraky, stovky, miliony. Tak, že jsme nebyli sami.“

Úřad předsednictva vlády ČSSR v Praze 29. prosince 1989 vzal na vědomí obnovení činnosti Náboženské společnosti svědků Jehovových k 1. 1. 1990.¹⁸⁶ Následně, již 12. ledna roku 1990 byla podána žádost o registraci. Protože nebyl v té době ještě schválen návrh prováděcího zákona nemohlo být registrační řízení zahájeno.¹⁸⁷ Později, v roce 1991 byla také vydána Bible, *Překlad nového světa* v češtině.¹⁸⁸

17. února 1992 byla České Národní Radě postoupena petice na vydání zákona umožňujícího registraci.¹⁸⁹ A dne 1. září 1993 byly zástupcům Společnosti předány Ministerstvem kultury registrační dokumenty.^{190 191}

Ač to té doby sloužil oblastem Česka i Slovenska jeden zemský výbor, na který dohlížela rakouská kancelář odbočky, byl roku 1994 jmenován do každé země její vlastní. V dalším roce poté zahájila činnost samostatná kancelář odbočky v České

¹⁸⁶ Toto vyjádření k nahlédnutí jako příloha X.

¹⁸⁷ Zpráva ministerstva kultury o nemožnosti zahájit registrační řízení jako příloha XI.

¹⁸⁸ „On byl před tím dělaný jen tak na kolena.“ Vzpomíná respondent A2.

¹⁸⁹ Odpověď České Národní Rady jako příloha XI.

¹⁹⁰ Dle *Probudte se!* z 8. listopadu 1999.

¹⁹¹ Tato registrace v pozdějších letech vyvolala kontroverzi, zda představitelé Společnosti při registraci lhali nebo ne. Hlavní argument proti Společnosti byl ten, že je v registraci odmítnuto několik praktik, které se ale u Svědků objevují. Argumentem Společnosti bylo to, že jsou tyto praktiky na svědomí jednotlivců, ale Společnost jako taková to neučí. Sám autor došel k závěru, na základě přílohy k základnímu dokumentu Svědků, kde zjišťujeme, že svědkové Jehovovy věří, že „přijímání krve ... porušuje Boží zákony,“ a „je nutné poslouchat biblické mravní zákony,“ že i kdybychom řekli, že přijímání krve je záležitost svědomí (což na základě interaktivního biblického kurzu *Radujte se ze života navždy*, 3. částí, 39. lekce vydané v roce 2021 neplatí) tak by i přesto mohlo znamenat vyloučení ze Společnosti, což poukazuje spíše k ustálené praxi než k záležitosti vlastního svědomí, protože pokud chcí ve Společnosti zůstat, musím se zachovat tímto způsobem, svědomí, nesvědomí.

republice. Ve výboru sloužili Jan Glückselig, Ondřej Kadlec, Jaromír Lenečka, Lubomír Müllera a Eduarda Sobička a později místo Müllera, který dostal „zvláštní službu v Rusku,“ Petr Žitník.¹⁹²

Výbor společnosti pro Českou republiku sídlil na Černém mostě v Praze. Bylo ovšem rozhodnuto, že se dohled nad územím České republiky přesune do Bratislavy, kde se oba spojí.

Vyjádření respondenta A1: „Možná je to podobný jako se sály ... každý sbor měl svůj sál, ale pak se třeba zjistilo, že bude ekonomičtější, aby dva sbory měli jednu budovu a scházeli se v jedné budově, a ne aby si každý financoval provoz svého sálu. Tak podobně pak došlo k fúzím různých poboček v různých zemích a jazykové mutace se spojily. Třeba německé pobočky. Rakousko, Švýcarsko, Německo je jedna. V Německu je teď. A Česko a Slovensko se rozhodlo, že se taky spojí a ... byla možnost, že to zůstane v Praze nebo v Bratislavě a rozhodlo se, že v Bratislavě je pozemek, kde se může rozrůstat, tak proto Černý most skončil.“

Tak to mu platí do dnešního dne, že je na Svědky v České Republice dohlíženo z Bratislavy, kde je jeden z Betelů. Z rozhovorů také vyplývá, že se dnes tiskne literatura pro ČR v německém Selterz.

Také byli respondenti dotazováni na to, jak se od revoluce změnila jejich služba.

A2: „Začala metropolitní služba. To se stálo s časopisy v rukou, potom přišli stojany. Dnes nejsou lidé často doma, tak se k nim člověk nedostane. Takhle mají příležitost, když chtějí.¹⁹³

A2: „Také byli dřív tři shromáždění v týdnu, ale abychom měli čas na rodinné studium a uctívání, tak se jedno, které bylo kratší a na které se nescházel celý sbor ale po skupinách, zrušilo.“

A1: „To se dřív jmenovalo Sborové studium knihy. Dnes se to jmenuje Sborové studium Bible [a je to součástí shromáždění v týdnu].“

Do dnešní doby také funguje práce Svědků ve věznicích, ale jak uvedl respondent A1: „Škola se momentálně nerealizuje. Ne každý dnes může vyučovat, z hlediska

¹⁹² *Ročenka 2000*, str. 219.; Vývoj členů výboru Společnosti lze do současnosti sledovat skrze Ministerstvo Vnitra v rejstřících registrovaných církví a náboženských společností: https://www-cns.mkcr.cz/cns_internet/.

¹⁹³ Tohle se celosvětově zavedlo v roce 2013, dle respondenta A1, mimo záznam.

zákonu je to přísnější, než bývalo, to je možná taky jeden z důvodů.“ A respondent A2 dodává, že tahle činnost skončila v letech po roce 2000.

Takto se Svědkové vypořádali s pandemií Covid-19.

A3: „Teď v té pandemii jsme měli shromáždění přes Zoom.“

A2: „Neměli jsme ani týden, že by nebylo shromáždění. I když se lidé už nesměli scházet, tak krátce předtím ... jsme se takhle mohli vidět. To že to začalo, že se to lidi, starší lidi naučili. Vlastně dva roky bylo shromáždění přes Zoom.“

A3: „Za covidu se hodně telefonovalo, do podniků, lidem a tak.“

B: „Dneska je to horší. Ti starší lidi chodí jenom na ten Zoom. A někteří asi taky zpohodlněli, tak už nepřijdou do sálu. Je nás tam tak 30, 40. internet je ale dobrá věc. Informace tam člověk hned snadno získá. Málakterá společnost používá i mobily a tablety v takovém rozsahu a že to umí. I babky tam namačkají, co potřebují.“

B: „Vyhledali jsme si čísla a volali na ně, psali dopisy, i firmám se telefonovalo. Je to úžasné, jak to bylo. Ale to se dělo až při covidu. To jsme se naučili během takové krátké chvíle. Před covidem to nebylo moc.“

C: „Před covidem nás do sálu chodilo tak kolem osmdesáti. V mimořádných příležitostech, řekněme sto, sto deset. Dneska je na těch programech, i ve středu tak sto čtyřicet lidí. Je tam třeba šedesát na tom programu a dalších osmdesát na Zoomu. Ti, kteří jsou nemocní, nemohli dojít nebo jsou v práci. Mám kamaráda, který jezdí s tahačem. Zaparkuje si ve Frankfurtu, ví, že od šesti má program, nají se a pustí si v nákladáku program a normálně odpovídá. V tomhle bych řekl, že to nesmírně Společnosti pomohlo. Covid byl samozřejmě hrozný, ale cítím to jako velký plus, že ti lidi tolik netrpěli, protože se pravidelně vídávali, pravidelně měli sociální styk, a ještě dělali něco pro ty co takové možnosti neměli. Taky jsme telefonovali, tak se dělala služba. Nebo se posílali dopisy. Dávali se tam obrázky, čokoládičky a když přišel někdo s jídlem, tak jsi mu to dal i jako poctu, že to dělá. Heleně [nevím kdo je Helena] je 94 a sama říká, kdyby nebylo tím, že se to chce naučit, aby mohla být na programu, tak by se to nenaučila. Je to velká motivace. Potom, když už s tím umíš, tak je to jenom krůček, aby sis třeba napsal doktorovi. Mladí lidé jim hodně pomáhali. Všude se instalovali kamery na pódium, aby to všichni viděli. Společnost taky vydávala sta miliony kusů různých periodik a Biblí. Dneska se zjistilo, že ta tištěná verze je už překonaná. Tak výtisky klesly ale přešli do elektronické formy. Máš to v televizi, na počítači na telefonu.“

V roce 2022 byl podle čísel Společnosti vrcholný počet zvěstovatelů v republice 15 957, což byl vzrůst oproti roku 2021 o 408 a oproti roku 1989 je to nárůst o 4563.¹⁹⁴

¹⁹⁴ Dle *Přehledu za rok*, korespondující s uvedeným datem. Tyto přehledy jsou Společností vydávány periodicky, každý rok.

5. K realizovaným rozhovorům

Rozhovory byly pořizeny mezi prosincem roku 2022 a březnem roku 2023. Byly odebrány celkem tři rozhovory. Pro zachování autenticity realizovaných rozhovorů avyhnutí se před formulování odpovědí položenými otázkami, byla zvolena otevřená forma rozhovoru. Byla vždy položena otázka určující rámec a respondentovi byl přenechán prostor pro vyjádření. Následně byly položeny doplňující otázky, které vyvstaly během jejich promluvy. Přepis je upravenou formou pořizovaného rozhovoru. Z důvodu čtivosti byla forma promluv pozměněna, některé odbočky a tematicky irelevantní výpovědi byly vypuštěny. Z důvodů bezpečnosti byla z rozhovorů vypuštěna všechna inkriminující data, zejména potom jména respondentů. Cílem rozhovorů bylo převzít od respondenta jeho porozumění vlastní historii jejich Společnosti a zároveň zaznamenat a zachovat myšlenky a vzpomínky každého z nich. Ty mohou obohatit naše chápání Společnosti i lidí k ní přináležející. Všichni respondenti byli v době odběru aktivní členové svědků Jehovových. Všechny tři rozhovory měly tyto rámcové okruhy: „Jak vnímáte historii vlastní Společnosti?“, „Jaké jsou Vaše zkušenosti s komunismem v Československu?“ a „Jak se Společnost na českém území proměňovala po sametové revoluci?“ Přičemž v prvním rozhovoru byl druhý okruh pouze naznačen, neboť u dvou ze tří respondentů, u A1 a A2 nebylo žádné zkušenosti k předání. Následují základní informace k jednotlivým rozhovorům.

První rozhovor:

Místo: Praha

Délka rozhovoru: Jedna hodina, čtrnáct minut a třicet tři vteřin.

Respondenti:

Muž ve věku odrostlých dětí, vykonávající v jednom sboru pozici služebního pomocníka – v textu vedený jako respondent A1.

Žena ve věku odrostlých dětí – v textu vedena jako respondent A2.

Žena v důchodovém věku – v textu vedena jako respondent A3.

Druhý rozhovor:

Místo: České Budějovice

Délka rozhovoru: Jedna hodina, třicet sedm minut a čtyřicet vteřin.

Respondent:

Muž v důchodovém věku, narozený roku 1952. Narozen do víry. – V textu vedený jako respondent B.

Třetí rozhovor:

Místo: Praha

Délka rozhovoru: Jedna hodina, čtyřicet dva minut a čtyřicet jedna vteřin.

Respondent:

Muž v důchodovém věku. – V textu vedený jako respondent C.

6. Závěr

Bakalářská práce se pokusila shrnout a představit historii svědků Jehovových, a to jak do jejich historických kořenů a konstitutivních událostí ve Spojených státech, tak co do vývoje na území České republiky. Pokusila se sjednotit dva hlavní proudy informací, a to výpovědi textů Svědků a literaturu „zvenčí“. Tento pokus může být sledován jako snaha o obnovení zájmu čtenářů o historii jako takovou, a také o konkrétní historii určitých, často obskurních částí společnosti. Také tato práce pomohla zachovat vzpomínky lidí na dobu, o které se z přímých výpovědí pamětníků budeme dozvídat stále méně a méně. V neposlední řadě věřím, že tato práce poskytuje ucelený pohled na historii této Společnosti, a tak slouží jako odrazový můstek pro další badatele.

Narazili jsme na kontroverzní místa, která se ve svém výkladu liší podle zaujatého pohledu určité skupiny. Tyto místa si snad zaslouží další zkoumání ve snaze porozumět odlišným výkladům a ideálně vytvoření jednotné koncepce těch kterých událostí. Zjistili jsme také, jak svoji historii vidí sami Svědkové a otevřeli jsme si tím prostor na další rozvíjející otázky. Mohla by být rozpracovaná témata, která by odpověděla, jak se tento pohled vytvářel, kde má kořeny a co znamená v širším kontextu pro Organizaci. Z textu práce také vyplývá velmi vysoká administrativní a organizační složitost Společnosti, která by se mohla stát centrem dalšího zkoumání, což by mohlo pomoci k dalšímu růstu, porozumění a snad i inspiraci pro jiné oblasti, jako pro vedení firem, školství, a dokonce i pro oblast mezilidských vztahů jako takovou. Zajímavá by mohla být i snaha pokusit se porovnat morální kodex svědků Jehovových s morálním kodexem širší veřejnosti s jeho dopady na vzájemnou pospolitosť, ambicióznost a motivační rámce. Věřím také, že by bylo možno dále prohloubit znalosti historie zkoumániami jednotlivých krajů na Českém území, která by mohla odhalit jaké mají jednotlivé sbory podobnosti a v čem se liší. Samozřejmě věřím, že dokud je to možné, je vhodné získávat další zkušenosti žijících členů nejen Svědků ale i dalších částí společnosti pro rozšiřování ideografického chápání minulosti, což ji dovoluje zaznamenávat ve všech jejich odlišnostech, jak objektivních, tak subjektivních.

8 Použité zdroje

8.1 Tištěné zdroje

- ADAMY, H. a kol. *Fialové trojúhelníky, zapomenutá kapitola holokaustu*. Praha: Ostrov, 2000. ISBN 80-86-289-06-0.
- ADAMY, H. *Byl jsem manažerem ilegální továrny*. Praha: Ostrov, 1999. ISBN 80-86289-03-6.
- AUGUSTIN. *Vyznání*. Vydání druhé. Přeložil KOUPIL, O. KYRALOVÁ, M. MAREŠ, P. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2019. Fontes (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7566-086-2.
- BARRETT, D. V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Železný, 1998. ISBN 80-240-0066-0.
- BAUER, Z. *Ad: Fialové trojúhelníky*. Dingir 2000, č. 3, str. 34, 35.
- DUŠEK, P. P. *Vše pro spásu*. Dingir 2009, č. 3, str. 88, 89, 90.
- ENROTH, R. M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími* Praha: Návrat domů, 1995. ISBN 80-85495-29-5.
- FRANZ, R. *Hledání křesťanské svobody*. Davle: Kernberg, 2007. ISBN 978-80-87168-03-5.
- FRANZ, R. *Krize svědomí: [výpověď člověka, který odešel z ústředí svědků Jehovových]*. 2. vyd. (v Návratu domů 1. vyd.). Praha: Návrat domů, 1998. ISBN 80-85495-80-5.
- KEDEN, J. *Takzvané mládežnické sekty a okultná vlna*. Bratislava: Luč, 1990. ISBN 80-7114-018-1.
- MARTINEK, B. *Náboženská společnost a stát, historie svědků Jehovových v Československu*. Praha: Dingir, 2000. ISBN 80-902528-3-4.
- NEŠPOR, Z. R.; VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. Praha: Karolinum, Praha 2015. ISBN 978-80-246-3315-2.
- NOVOTNÝ, T. OPATRNÝ, A. REMEŠ, P. VOJTÍŠEK, Z. *Zneužití náboženství: pokus o nové chápání sekt*. Praha: Oliva, 1996. ISBN 80-85942-22-4.
- PARTRIDGE, Ch. H.; VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie nových náboženství: nová náboženská hnutí, sekty a alternativní spiritualita*. Praha: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1605-1.
- REMEŠ, P. *Historie svědků Jehovových u nás*. Dingir 1998, č. 1, str. 15, 16, 17.
- REMEŠ, P. *Svědkové Jehovovi: historický přehled*. Praha: Oliva, 1995. ISBN 80-85942-03-8.

- ŠTAMPACH, I. O. *Sekty*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1992. ISBN neuvedeno.
- VELECHOVSKÝ, P. *Fialové trojúhelníky*. Dingir 1999, č. 4, str. 4, 5.
- VELECHOVSKÝ, P. *Vedení Svědků Jehovových*. Dingir 2006, č. 3, str. 78, 79, 80.
- VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-798-1.
- VOJTÍŠEK, Z. *Netradiční náboženství u nás*. Praha: Dingir, 1998. ISBN 80-902528-0-X.
- VOJTÍŠEK, Z. *Vývoj společenství svědků Jehovových*. Dingir 2009, č. 3, str. 84, 85.

8.2. Bakalářské a diplomové práce

- BAILKOVÁ, J. *Náboženská společnost Svědkové Jehovovi*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Filosofická fakulta.
- HODOUŠ, S. *Očekávání armagedonu českými svědky Jehovovými*. Olomouc, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta.
- ŠPAČEK, L. *Náboženské skupiny na okraji společnosti*. Pardubice, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Fakulta filosofická.

8.3 Elektronické zdroje

„Into the Darkness – Jehovah’s witnesses history – Scans provided.“ Youtube, uploaded by TheScrewedGeneration, 21. 8. 2013. Dostupné na WWW: <https://www.youtube.com/watch?v=u5JnngqQYvc&t=1773s>

MACMILLAN, A. H. *Faith on the March* [online]. New Jersey: Prentice-Hall [cit. 2023-03-31]. LCCN: 57-8528 Dostupné na WWW: https://ia600207.us.archive.org/30/items/FaithOnTheMarchByAHMacmillan/1957_Faith_On_The_March_Macmillan.pdf

MINISTERSTVO VNITRA, *Rejstříky registrovaných církví a náboženských společností, svazů církví a náboženských společností a evidovaných právnických osob podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech* [online]. Pod

heslem „Náboženská společnost Svědkové Jehovovi“ [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: https://www-cns.mkcr.cz/cns_internet/

RUTHERFORD, J. F. *Biography of Pastor Russell* [online]. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 1927. [cit. 2023-03-31]. Dostupná na WWW: <https://archive.org/details/BiographyOfPastorRussell/mode/2up>

RUTHERFORD, J. F. *Millions Now Living Will Never Die* [online]. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 1920. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.a2z.org/wtarchive/archive.htm#russell>

RUSSELL, Ch. T. *Studies in the Scriptures: Series VII The Finished Mystery*. Brooklyn: International Bible Students Association, 1918. [cit. 2023-03-31] Dostupné na WWW: <https://www.a2z.org/wtarchive/archive.htm#russell>

SOBIČKA, E. *Kapitoly z dob totalitních* [online]. Samizdat, 1994. Dostupné na WWW: <http://www.straznavez.cz/Zdomova/Kapitoly/KapitolyObsah.htm>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY, *The Watch Tower and Herald of Christ's presence* [online]. Brooklyn: Watch Tower and Tract Society, 1922. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://archive.org/details/magazines-the-watchtower-and-herald-christ-presence-1922/mode/2up>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY, *Watch Tower 1879-1916* [online]. Brooklyn: Watchtower Bible and Tract Society, 1879-1916. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: https://www.a2z.org/wtarchive/docs/1879-1916_Watch_Tower.pdf

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY, *Will and Testament of Charles Taze Russel* [online]. Brooklyn: Watch Tower and Tract Society, 1916. [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: https://www.a2z.org/wtarchive/docs/1916_Russell_Will.pdf

WIKIPEDIA CONTRIBUTORS. "Don Alden Adams." *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Wikipedia, The Free Encyclopedia, 31 Mar. 2023. Web. 31 Mar. 2023. Dostupné na WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/Don_Alden_Adams

WIKIPEDIA CONTRIBUTORS. "New World Translation of the Holy Scriptures." *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Wikipedia, The Free Encyclopedia, 10 Mar. 2023. Web. 31 Mar. 2023. Dostupné na WWW: https://en.wikipedia.org/wiki/New_World_Translation_of_the_Holy_Scriptures

8.4 Zdroje z portálu www.JW.org

„Svědkové Jehovovi – lidé s živou vírou, 2. část: Ať světlo září.“ Jw.org [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: https://www.jw.org/cs/knihovna/video/#cs/mediaitems-/VODOrgHistory/pub-ivfa2_x_VIDEO

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *70 let školy Gilead* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/cinnost/kazatelska-cinnost/skoleni-evangelistu-sedmdesat-let>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Co je vedoucí sbor svědků Jehovových?* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/vedouci-sbor-pomocnici/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Jak můžu najít pravé náboženství?* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/co-rika-bible/otazky/co-je-prave-nabozenstvi/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Je Překlad nového světa přesný?* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/preklad-noveho-sveta-presny/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Přehled za rok 2021* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/sluzebni-rok-2021-zprava/prehled-za-rok-2021/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Přehled za rok 2022* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/Slu%C5%BEbn%C3%AD-rok-2022-Celosv%C4%9Btov%C3%A1-zpr%C3%A1va-sv%C4%9Bdk%C5%AF-Jehovov%C3%BDch/P%C5%99ehled-za-rok-2022/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Radujte se ze života navždy! (interaktivní biblický kurz)* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/radujte-se-ze-zivota-navzdy/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Ročenka svědků Jehovových 2017* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/rocenka-2017/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Ročenka svědků Jehovových 2020* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/Ro%C4%8Denka-sv%C4%9Bdk%C5%AF-Jehovov%C3%BDch-2000/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž – studijní vydání*, srpen 2011. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 2011.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, 1. listopadu 2003. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 2003.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, 1. října 1987. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 1978.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, 1. září 2009. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 2009.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, 15. srpna 2003. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 2003.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Strážná věž hlásající Jehovovo království*, 15. září 2015. New York: Watch Tower Bible and Tract Society, 2015.

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Svědkové Jehovovi – Hlasatelé Božího Království* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31] Dostupné na WWW: <https://www.jw.org/cs/knihovna/knihy/Svedkove-Jehovovi-Hlasatele-Bozeho-Kralovstvi/>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. ledna* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-ledna>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. března* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-b%C5%99ezna>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. května* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-kv%C4%9Btina>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. července* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-%C4%8Dervence>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. září* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-z%C3%A1%C5%99%C3%AD>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se! – 1999, 8. listopadu* [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-1999/8-listopadu>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. ledna [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-ledna>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. března [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-b%C5%99ezna>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. května [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-kv%C4%9Btina>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. července [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-%C4%8Dervence>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. září [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-z%C3%A1%C5%99%C3%AD>

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA, *Probudte se!* – 2000, 8. listopad [online]. Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné na WWW: <https://wol.jw.org/cs/wol/library/r29/lp-b/v%C5%A1echny-publikace/probu%C4%8Fte-se/probu%C4%8Fte-se-2000/8-listopadu>

8.5 Rozhovory

Respondenti A1, A2, A3, svědkové Jehovovi. [ústní sdělení, se záznamem] Praha: 13. 12. 2022.

Respondent B, svědek Jehovův [ústní sdělení, se záznamem] České Budějovice: 17. 2. 2023.

Respondent C, svědek Jehovův [ústní sdělení, se záznamem] Praha: 10. 3. 2023.

9. Seznam Příloh

- I. Společnost zplnomocňuje B. Mullera k vedení její československé větve, 1945
- II. Ukázka z publikace *Posel*
- III. Ukázka z publikace *Zvěsti království*
- IV. Ministerstvo Vnitra bere na vědomí obnovení československé větve společnosti mezinárodního sdružení badatelů Bible, 1945
- V. Část prvního oddílu stanov Společnosti
- VI. Misijní legitimace, 1948
- VII. Část záznamu z brněnského sjezdu Společnosti, 1946
- VIII. Záznam o předání vězňů z 20. července 1949
- IX. Ukázková stránka ze Strážné věže z roku 1980
- X. Úřad předsednictva vlády ČSSR bere na vědomí obnovení NSSJ, 1989
- XI. Zpráva ministerstva kultury o nemožnosti zahájit registrační řízení, 1991
- XII. Odpověď ČNR na petici pro vydání zákona umožňující registraci, 1992

Přílohy byly poskytnuté respondentem C. Děkuji za to.

10. Přílohy

I. Společnost zplnomocňuje B. Mullera k vedení její československé větve, část záznamu, 1945.

Q.v.e.f.c.n.y. r.F.e.k.l.a.s.

WATCH TOWER
BIBLE AND TRACT SOCIETY

Adresa ústředí
117 Adams Street
BROOKLYN NEW YORK

Pl n á m o c .

Ježčí jest všem známo touto listinou, že WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY, společnost která vznikla a byla ustanovena podle zákonů platných ve státě PENNSYLVANIA, ve Spojených státech severo-amerických, jejíž adresa sídla jest 124 Columbia Heights, Brooklyn, New York, a tato zde uvedená společnost byla vytvořena pro misionářské, výchovné a jiné účely, dále i za účelem kázání evangelia p. Ježíše Krista a jeho křesťovství, vydávání knih a jiné literatury, a jelikož má sámy vlastnické v různých zemích, vystavila tuto listinu u prostřednictvím svých plnomocněných, pp. Františka Züchera ze Sumiswaldu, kanton Bernský, a Alfreda Rütimanna z Basadingenu, kanton turgauský, a oba bydlištěm v Bernu, ve Švýcarsku, Allmendstrasse 39, kteří byli zmocnění plnou mocí WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY ze dne 22. října 1941, aby pověřili přijali a ustanovili nřezpáanou osobu, bydlící v Republice Československé jako plnomocněnce řečené WATCH TOWER SOCIETY, jak jedno:

Bohumila Müllerera,

narozeného ve Zbirořech, v Čechách, dne 30. června 1915, bydlícího v Praze - Michli, Dolní 12, ke kterému společnost chová zcela úplnou důvěru pro účely zde uvedených:

Předně: Bohumil Müllerer, ježčí jest zmocněn touto plnou mocí, bude jednat pro řečenou společnost a jménem řečené společnosti v celém území Československa, aby zakladil sdělitosti, pro které tato pl n á m o c jest vystavena.

Ze druhé: Uvedené společnost vlastní majetek ve výše řečené zemi

NOTE: To carry on the work of preaching the gospel by means of literature, published, printed and distributed, or otherwise within the legal bounds;

THIS AUTHORITY shall be legal in all cases where the law or the authorities require a special Power of Attorney (with the exception of purchase and sale of real estate), and this authority is extended to the person named until it is cancelled by said WATCH TOWER SOCIETY.

All former Powers of Attorney granted by said WATCH TOWER SOCIETY to any other persons for the territory of the REPUBLIC OF CZECHOSLOVAKIA are declared null and void as from the date of this present Power of Attorney.

IN WITNESS WHEREOF the said WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY has caused this document to be duly executed by its Attorneys-in-fact, this ninth day of November, A.D. 1945.

Watch Tower B. & T. Society
F. Zücherer *W. Rütimann*
Legalisation.

Je Werner Flückiger, notaire du Canton de Berne, certifie: que les signatures ci-dessus ont été apposées aujour'hui en sa présence: par M. Fr. Zücherer par Monsieur Franz Zücherer, originaire de Sumiswald (Canton de Berne), directeur, domicilié à Berne, rue de l'Allmend 39; et par M. A. Rütimann par Monsieur Alfred Rütimann, originaire de Basadingen (Canton de Thurgovie), secrétaire, domicilié à Berne, rue de l'Allmend 39, tous deux en vertu de leur pouvoir spécial en date du 22 octobre 1941.

Je, selon l'original qu'il lui a été soumis de "POWER OF ATTORNEY", établi le 22 octobre 1941 à New York, muni de trois légalisations et de la substitution suivante: The parties above named if incapacitated themselves to act may substitute any other good and reliable person to act in their behalf, and for this purpose two of them may agree upon and appoint said person, granting to such person full power and authority as herein stated.

En conséquence MM. Zücherer et Rütimann ont procuré et le droit de désigner à tiers pouvant agir au nom de la société "Watch Tower Bible and Tract Society" et et dans le Canton de Berne, en l'église Marktgasse 37, le douze novembre milneufcentquarante-cinq.

d.d. 12 NOVEMBRE 1945.

gr. B.No. 2971.

BERNE

Légalisé;
Chancellerie d'Etat de Berne
pour le Chancelier
A. Christe

II. Ilustrační ukázka z publikace Posel č.2.

Posel č.2

Umluvy smlouby
V PRAZE OD 10. - 12. ÚLÍ 1948

Článek první. Smlouba, která byla v sobotu večer 2.11.55, uzavřena se po skončení sobotního programu a rozhoštění vřelém na místě svého obyvatelství. Každý si odnesl novou brožuru "Velitel národů", kterou si Pan Zücherer s sebou vzal. Jeho přítel, který měl s sebou "Evangelium Ježíšovo", který všem účastníkům bylo poskytnuto na pozvání v rámci sobotního programu.

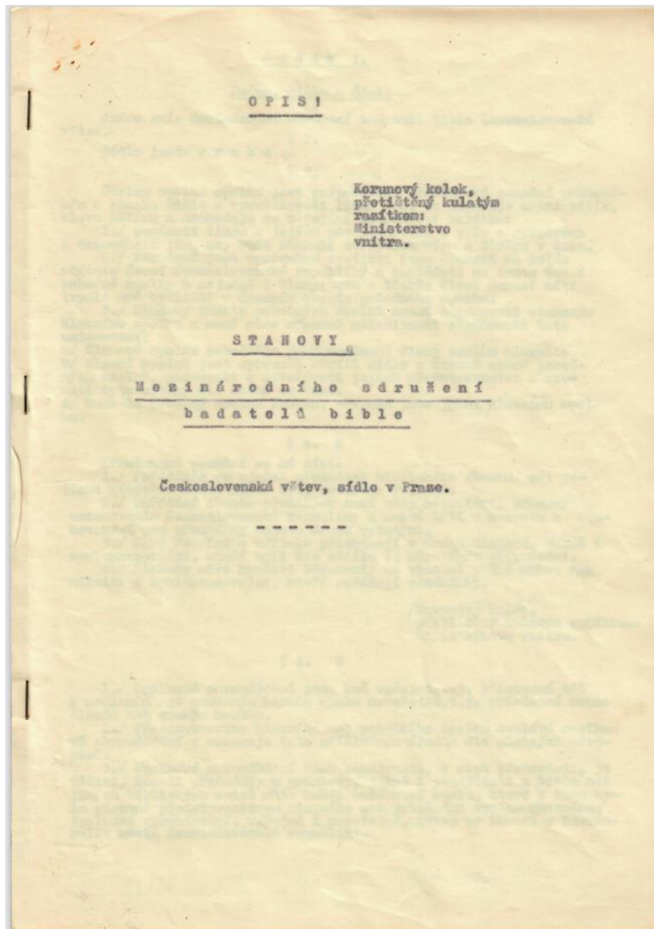
Článek druhý. Každý si odnesl i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou.

Jehovovi jsou nepřáteli lidstva, a jsou a do budoucna, falešného svědka. Jeho vůle není sádat lidem svědomí, ale lidem vědomí, aby je dokonal. Lidé si však nechtějí vzít na srdce jeho slova, a proto jsou lidem velice potí. Mnozí vydávají svědectví o pravě všem lidem v Praze, ale když je slyší, nemají již na srdci jeho slova, a proto jsou lidem velice potí. Mnozí vydávají svědectví o pravě všem lidem v Praze, ale když je slyší, nemají již na srdci jeho slova, a proto jsou lidem velice potí.

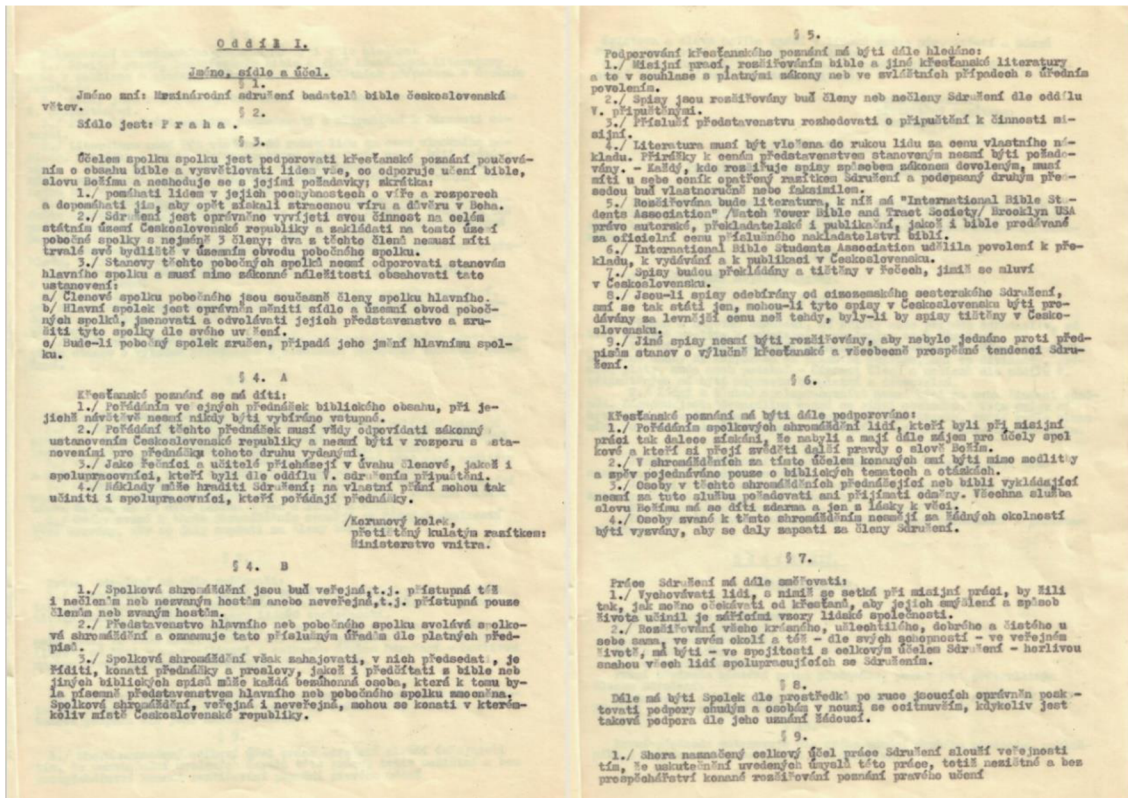
Článek třetí. Každý si odnesl i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou.

Článek čtvrtý. Každý si odnesl i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou. Každý si vzal i s sebou knihu "Ježíšovo evangelium", které si vzal s sebou.

V-a Část prvního oddílu stanov Společnosti.

V-b

VI. Ukázka misijní legitimace, 1948.

Aloisie
Poláčková
nar. dne 25. dubna 1903
v Praze
okr. Praha

povoláním v domácnosti
stav vdaná
bytem v Suchdole u Prahy,
Budovcova ul. č. 232/20

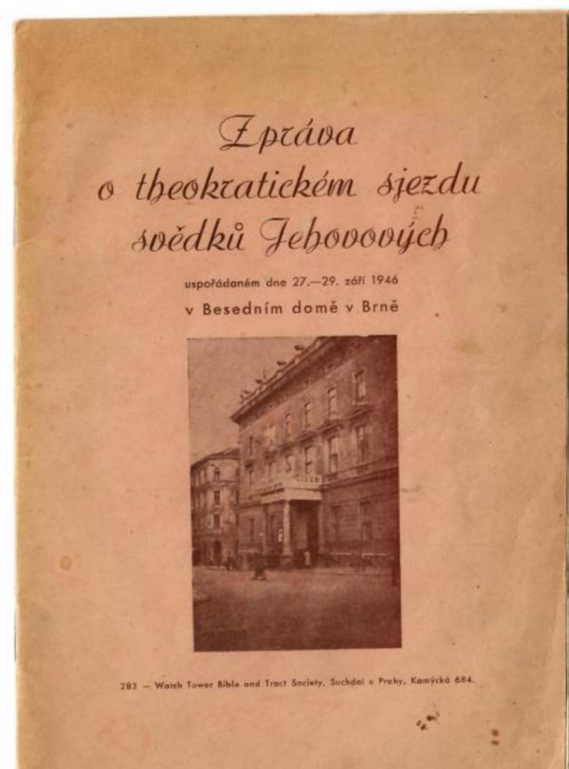
jest dobrovolným misijním
spolupracovníkem

»MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ BADATELŮ BIBLÉ«
československé větve se sídlem v Praze.

Na základě spolkových stanov, schválených min.
vnitřně pod č. j. IV-3111-13/12-45-13 — na Slove-
nsku poverenictvom vnútra pod č. j. 11.684/2-
1946-III/3 zo dňa 16. sept. 1946 — jest majitel
této průkazky oprávněn rozšiřovati litera-
tura, k níž má Watch Tower Bible and Tract
Society - Brooklyn USA právo autorské, vydava-
telské a publikační, jakož i bible za oficiální
cenu příslušného nakladatelství biblí. Toto vy-
konává z lásky k evangéliu, to jest nezištně
a bez odměny.

V Praze dne 17 VIII. 1948
Mezinárodní sdružení badatelů bible
v Praze

VII-a Část záznamu z brněnského sjezdu Společnosti, 1946.

Zpráva o theokratickém sjezdu svědků Jehovových

uspořádaném od 27. do 29. září 1946 v Besedním domě v Brně

JEHOVUV LID a jeho druhové dobré vůle v Československu již dlouho vyhlíželi po možnosti, sejíti se opětně k velikému ústřednímu shromáždění. Nyní je skoncem náš první poválečný theokratický sjezd svědků Jehovových, sjezd, pořádaný ve znamení: „Veselte se národové s lidem jeho.“ (Řím. 15:10) Tři nádherné dny veselících se lidí, tři skutečné svátky jsou za námi. Díky vzdáváme za to Pánu, který nám připravil hody, takže „se kochaly v tuku duše naše“. — Izaiáš 55:2.

V Brně, hlavním městě země Moravsko-Slezské, sejeli se ve dnech 27. — 29. září sourozenci z celé republiky. Ačkoliv počtem účastníků převládalo Slovensko, byly i historické země značně zastoupeny. České skupiny vyjely společně z Prahy v pátek, dne 27. září, ranním rychlíkem v 8 hod. 25. Byly pro ně vyhrazeny dva vozy. Už zde se ukázalo, že se shromažďuje šťastný lid k slavnosti. Všichni byli plni pra-

vého veselí, a po vzájemném vítání sourozenců, kteří se namnoze viděli poprvé po dlouhých letech, utekl čas za radostných písní ku chvále Jehovově až příliš rychle.

3

Brno uvítalo je zářícím sluncem a po celé tři dny sjezdu zůstalo počasí přímo sváteční. Z nádraží byly skupiny zvláštními služebníky odváděny přímo do Besedního domu, jehož vchod byl vyzdoben velkým nápisem: „Sjezd svědků Jehovových 27. až 29. září“. Nyní teprve jsme začali poznávat, jakou práci musejí vykonat bratři, jimž byly svěřeny přípravné sjezdové práce. Oldřivovali jsme 3 sourozence, kteří podávali všem účastníkům sjezdu potřebné informace. Neziráceli trpělivost, i když byly mnohdy požadavky, kladené na ně netrpělivými účastníky sjez-

du, skoro nemožné. Avšak „láska trpělivá jest“ a proto sírcze lásku posluhuje sobě vespolek“. — 1. Kor. 13:4; Gal. 5:13.

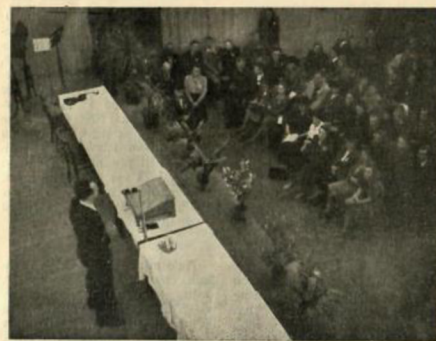
Ve velkém sále Besedního domu, vyzdobeném v průběhu velkým nápisem „Veselte se s národové s lidem jeho“, čekalo nás krásné překvapení. Zjistilo se nikdo z nás neodvážil očekávat, že se sourozenci a přátelé pravdy sejdou v tak hojném počtu. Veliký sál byl přeplněn šťastným lidem Božím, který radostně očekával Pánem prostřený stůl. Jak bylo později hlášeno s podla, již tento první sjezdový den dostavilo se 1.400 veselících se lidí.

První sjezdový den - pátek

Ve 14 hodin 15 byl po zpěvu a díkyvdání zahájen sjezd bratrem Bohumilem Müllerem. Přivítal všechny, kdož milují Jehovu Boha, jeho krále a jeho království. Poukázal na to, že pořádání takového theokratického sjezdu není nic nového. Již Izraelští starých dob se scházeli, aby na určeném místě utvářeli pravého Boha. Takovéto shromáždění měli u hory Sinaj, a o 39 roků později na hranicích Kanaanu. Mojžíš poukázal tam na velké zázraky všemohoucího Boha a předložil smluvnímu lidu Božimu pozhěná-

ni a zlořečenství, život a smrt. Avšak i v zaslíbené zemi scházeli se Izraelští u příležitosti svých svátků. Při tom si vždy připomínali své povinnosti vůči svému Bohu. Dokud byl národ izraelský poslušen, vedlo se mu dobře a dostalo se mu Božího požehnání. Avšak jako celek zvolil tento národ zlořečení a nikoliv požehnání, slav se neposlušným.

Avšak ještě i později, když se oslatak Izraelitů vrátili z babylonského zajetí, scházivali se k theokratickým shromážděním. Stejně

i Ježíš a jeho apoštolé pořádali taková shromáždění.

Poslední naše shromáždění v Československu bylo v roce 1937, tedy před devíti lety. Dlouho toužili jsme po tom, opět se všichni sejíti. Mnozí z vás strádali v koncentračních táborech, ba, mnozí se již odamtud nevrátili. Dábel rozpoutal proti theokracii válku a snažil se zničit všechny elitele živého a pravého Boha Jehovy. Skutečnost však, že jsme se směli sjíti k tomuto kongresu, je důkazem, že se ďáblu jeho úmysl nepodařil. „Jehova byl spomození

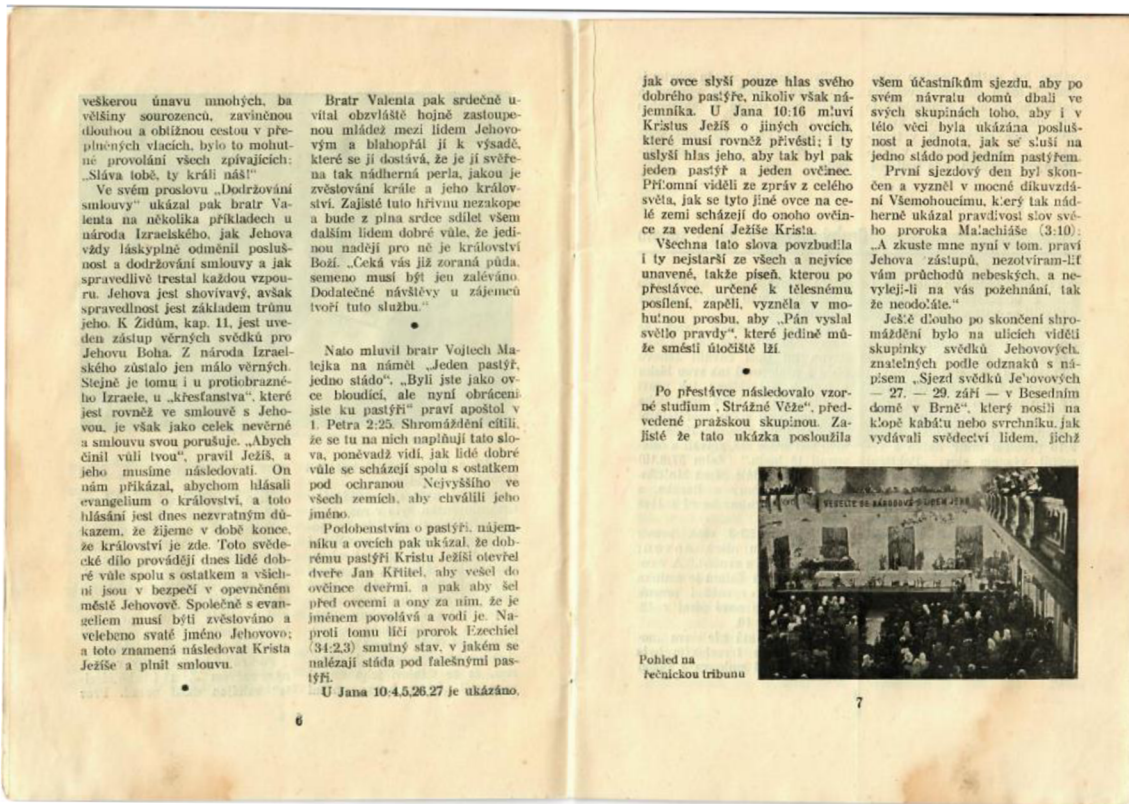
naše a pavéza naše.“ — Zalm 33:20.

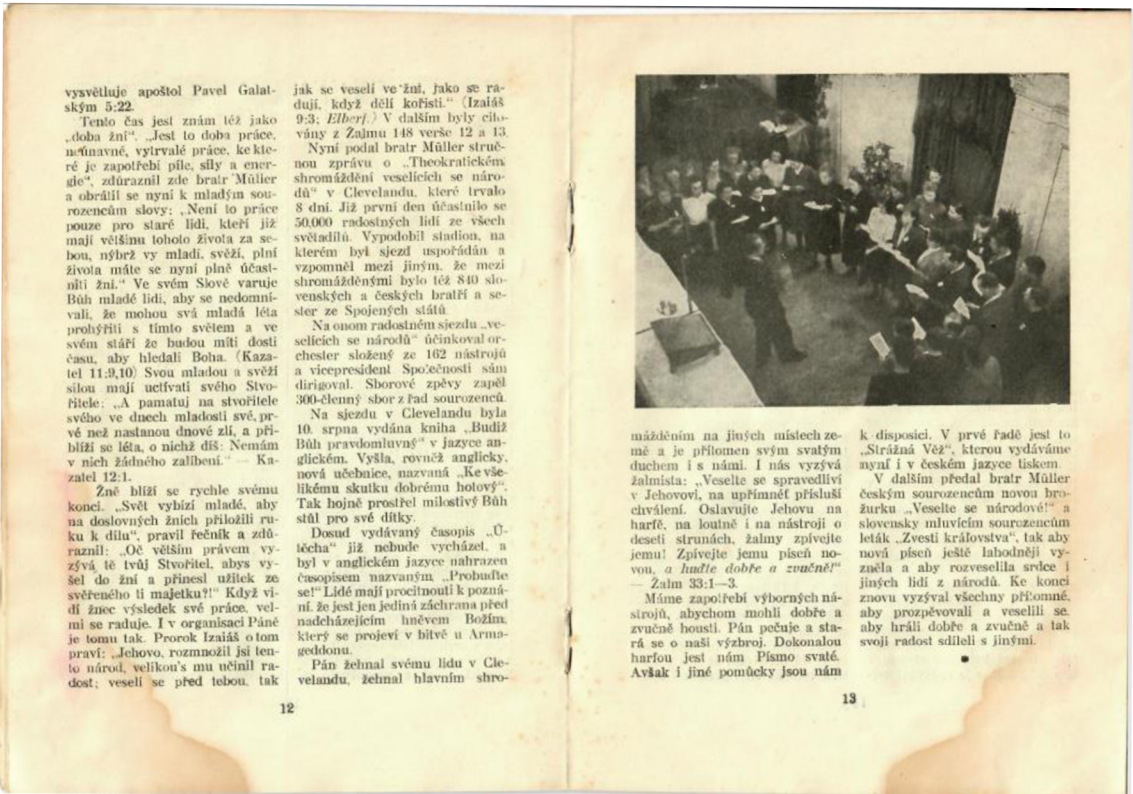
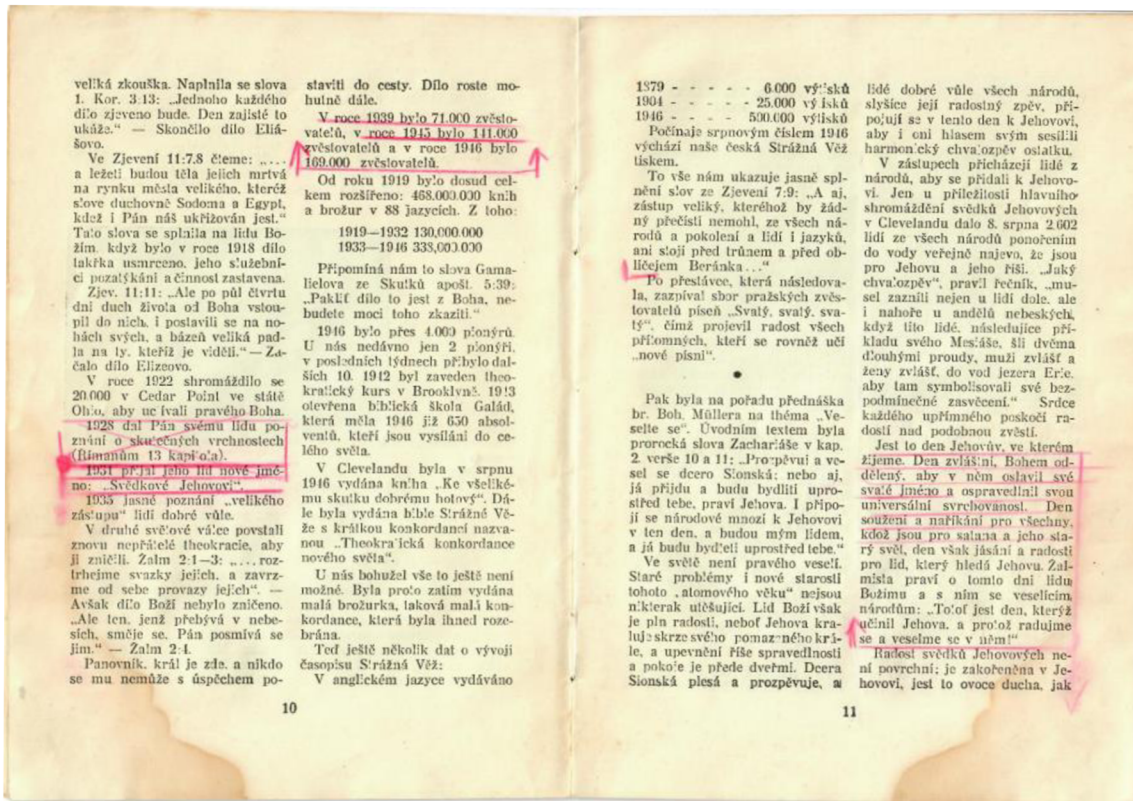
Naše promluvil slovenský bratr Bali na téma „Zen, konec světa“. Jeho poučání a povzbuzující přednáška byla vyslechnuta všemi přítomnými s velkým zájmem. Zde promluvil bratr všem ze srdce a všem váhajícímu a vlažným ukázal důležitost úsilovné práce v poli, kteréž jest tento svět, tak jasně a přesvědčivě, že povzbudil a strhl s sebou i toho nejslabšího.

Po krátké přestávce byl radostným zpěvem „Země i nebe jásejte“ zahájen další pořad. Přes

4

5

Po polední přestávce vrátili se všichni do velkého sálu, aby nyní vyslechli přednášku bratra Zürchera z Bernu, ve Švýcarsku, nazvanou „Rozhled ze Strážné Věže“, kterou zahájil ve 14 hod. v jazyce francouzském a jeho řeč tlumočil br. Sklenák. Začal proreckým obrazem z Ezech. kap. 47. Tam zmíněný mládenec chtěl projít potokem, jehož vody stále stoupaly, takže mu sahaly napřed po kotníky, pak po kolena a po pás a po krk, až konečně musel plovat.

Je tomu deset let, co jsme mohli tomuto obrazu porozumět. Proreckví toto ukazuje vody pravdy, které se nyní již staly mohutným proudem. A to nyní vidíme před sebou. Mládenec v tomto obraze byl nucen plovat, i my jej musíme nyní napodobit, a musíme se učít plovat v tomto proudu pravdy, abychom neoudučili, nýbrž byli nesení vodou. To je pravda pro každého z nás. Ročenka (v jazyce českém ještě nevychází) ukazuje nám mnohé příklady mohutného vzrůstu zvěstovatelského díla a jeho rychlého rozšíření. Bratr Zürcher ukázal toto pak z příkladu v USA. V této zemi je více než 60.000 zvěstovatelů. Jsou to mužové i ženy, starci i děti. Děti, které poznaly, že toto dílo je hodno, aby bylo konáno. Toto dílo nekonají však jako členové katolické církve. V této době konce je vydávání svě-

dectví o království jediným prostředkem k záchraně.

Mezi těmito zvěstovateli v USA je i matka generála Eisenhowera. I ona je horlivá zvěstovatelka pravdy. Jednoho dne zvěstovala království a poslala se na naroží ulice. Nabízela brožurky a Strážné Věže. Najednou ji zdravila jistá známá dáma. „Dobrý den, madame Eisenhowerová! Jste velice horlivá! Jestli pak víte, že za vámi je obraz Vašeho velkého syna?“ Sestra Eisenhowerová se obrátila a vskukla spatřila obraz svého syna. A jakou odpověď dala oné dámě? Řekla: „Ten bude mým největším synem, který jednoho dne přijme pravdu a bude hlásat království.“ Má totiž 3 syny. To byla vskukku theokratická odpověď.

Všude volají skupiny po dalších pionýrech. Ukazuje se, že je třeba stále více zvěstovatelů, neboť žijeme v době kdy se naplňují jasná slova z Mat. 21:14. Nejdůležitější jsou dodatečné návštěvy. Dřívejší rozšřování velkého množství literatury přináší nyní ovoce. Dnes slává se dílo stále přesvědčivěji, neboť musíme nyní rybařit a lovit. Slova u Ezech. 3:18 jsou nám výstrahou a napomenutím. Nikdy dříve nechtěli jsme tento verš tak jasně jako nyní.

Pak nám sdělil br. Zürcher, že se dá očekávat, že nás v příštím roce navštíví prezident Spo-

leňnosti br. Knorr. Při své návštěvě ve Švýcarsku byl bratr Knorr dotazován, jak zemřel br. Rutherford. Vyprávěl, že když br. Rutherford cítil, že má opustit tento svět, povolal své spolupracovníky a sdělil jim: „Nevím, kdo bude mým následovníkem. Avšak jedno vám kladu na srdce, nikdy se neodvolávejte na to, co jsem kdy mluvil. Duch necht rozhoduje.“

Jeho nástupce br. Knorr měl ze své návštěvy v Evropě velkou radost a všude kam přešel, jevil největší zájem především o pionýry. Všude se ukázal jako pravý bratr a někdo neměl pochybnosti, že by byl přišel nějak představený.

Pak mluvil br. Zürcher o cti života křesťana. Tímto cílem je zvěstování theokracie. Písmo praví: „Srdcem se zajisté věří k spravedlnosti, ale ústy vyznání děje se k spasení.“ (Řím. 10:10) Byli jsme křesťany již dlouho před tím, než jsme poznali pravdu. Avšak konečně nadešel den, kdy jsme poznali, co křesťan má činit.

Na konec sdělil br. Zürcher zprávy o díle Páně v různých zemích Evropy. O Dánsku nám řekl, že tato země s 3.800.000 obyvateli má 3000 pravidelných zvěstovatelů a 100 pionýrů; zajisté krásné vysvědčení pro tuto zemi.

V Německu vystupuje veliký

zástup v sevřených řadách. přímo hromadně. Obzvlášť v některých městech. Veřejné přednášky a dodatečné návštěvy jej přivádějí. Sourozenci tam nestačí zísobovat lidi dobré vůle potřebným duchovním pokrmem. Před našimi očima naplňují se tu slova ze Zjev. 7:9-11.

Švýcarsko nemělo podílu na pronásledování svědků Jehovových. Tato země zaujímá zvláštní poslavení v díle Páně. Je pravdou, že papež zahrnul Švýcarsko do svého zvláštního požehnání. Kdyby se však poměry měly jednou změnit, pak by i u nás se veliký zástup mnohem početněji ukazoval. Za všech okolností je jedno jisté, že lid Boží musí ve Švýcarsku rovněž ukázat svoji věrnost tím horlivějším zvěstováním království.

O Polsku sdělil nám bratr Zürcher velmi zajímavé věci. Začal zprávou z Lodži. Jistý bratr se sestrou šli do sousední vesnice, aby vykonali dodatečnou návštěvu. Sova otevírali bílí, aby se připravili k studiu, přišli bandité a ohrožovali je zbraněmi. Bratr chtěl mluvit, byl však ihned sražen k zemi. Sestru, která mu chtěla pomoci, odvěkla do lesa a zabili ji. Přes to všechno posílili sourozenci své srdce a zvěstují i za těchto okolností dále. Služebník z kanceláře v Lodži píše, že se poměry již zlepšily, poněvadž několik těchto ban-

14

15

dit bylo zchytáno a pověšeno. To je část spravedlnosti.

Ještě případ z Polska. Před 3 měsíci obdrželi jsme jednoho večera dopis od br. Boh. Müllera. Tento dopis přicházel z Lodži. Byl nám zaslán leteckou poštou. V tomto dopise byl lístek s následující poznámkou: „Jsem ve velkém nebezpečí. Všichni bratři a sestry kanceláře jsou zatčeni. Hrozí nám trest smrti.“ Co jsme měli dělat? Povolal jsem ihned několik bratří do kanceláře a projednali jsme tento případ. Rozhodli jsme se zaslati telegram ministru vnitra ve Varšavě. Stejný telegram ministrů spravedlnosti a policie. V průvodních dopisech byl vysvětlěn úkol svědků Jehovových. Poslali jsme také někoho k polskému vyslancetví v Bernu a rovněž jsme zaslali telegram do Brooklynu, aby se ve Washingtonu přičinili o zadržení u tamějšího polského vyslancetví v USA. Tím byly všechny možnosti vyčerpány. Přesli jsme pak Pána, aby pořádně zařídil. A vyslyšel nás. 14 dnů později obdrželi jsme dopis služebníka z Lodže. Píše: Bratře Zürchere, byl jsem 8 dní vězněn, vlečení před soudce a od rána do večera vyslyšehán. Bratři z Lodže měli příležitost vydat veliké svědectví. Mohli tam ukázat i knihu „Křičáké tažení proti křesťanství“. (V českém jazyce nevyšla) Soudce byl překvapen. Jednalo se zřejmě o spiknutí.

Z Německa obdrželi v bibliotéce domě v Bernu tento dopis: Mám velkou radost, že Vám mohu sdělit, že jsem událostmi neztratil odvahu. Dílo pokračuje zcela neobyčejně. Je to radost pracovat.

Magdeburského sjezdu svědků Jehovových zúčastnilo se 7000 lidí. Zvláštní vlak byl dán k dispozici. Pěší sjezd má být v Norimberce. I tam očekávají nejméně 7000 účastníků.

V Holandsku byl rovněž sjezd svědků Jehovových, jehož se zúčastnilo nejméně 7000 lidí. V Polsku bylo 4000 účastníků sjezdu. Všechna tato povzbuzující slova bratra Zürchera křivovali přítomní živým potleskem, čímž chtěli projevit svou radost a vděčnost Pánu. Vyřizením pozdravu a událostí ze života lidu Božího v ostatních zemích cítili se i naši sourozenci spojení se svými bratřimi na celé zemi. Byl to zcela mimořádně hřejivý pocit po tak dlouhém odloučení.

Po přestávce mluvil bratr Morozuk o významu křtu. Jeho počutá slova byla obrácena především k přátelům pravdy, kteří se Bohu zaslíbili a chtěli to dáti najevo symbolem křtu, kterému se pak večer podrobili. — Na sjezdu bylo celkem pokřtěno 131 osob. Křest byl proveden v městském lázních ve večerních hodinách dne 28.9. ve třech skupi-

nách a trval celkem asi hodinu. Krátký proslov při křtu měl br. Matějka, který spolu s dvěma dalšími bratřimi také křtil.

Nato měl krátký proslov jeden mladší bratr, malý Hejtmánek, který na námět „Potopa“ promluvil jasnými slovy o významu potopy jako předobrazu a o jeho naplnění. Byl to radostný pohled na mládež, která má tu velkou přednost, že může být již od počátku vedena jediné správnou cestou, aniž by musela napřed dlouho bloudit.

Na vedlejším obrázku vidíte dva nejmladší řečníky sjezdu, jak se připravují na své pětiminutové proslovy.

Pak zapěli všichni k boji povzbuzující píseň „Věrnost“, která je současně i voláním ke všem lidem dobré vůle, aby se postavili do jednoho šiku s ostatkem lidu Božího.

Další píseň „V službě krále“ byla krásným úvodem k připravovaným slovním pro misijní službu. Mluvil bratr Hála. Dal nutně pokyny obzvlášť pro ony sourozence, kteří většinou jsou zvyklí pracovat dům od domu na venkově, a nejsou proto obeznámeni se službou v městě. Pro přátele pravdy, kteří se chtěli rovněž zúčastnit misijní služby, byly

pražskou skupinou předvedeny dva případy ze zkušenosti zvěstovatelů, a to návštěva u zájemce a pak návštěva u odpůrce. I dodatečné návštěva u zájemce byla ukázána.

Tyto ukázky byly předvedeny v rámci vzorného služebního shromáždění, pořádaného na podíu rovněž pražskou skupinou zvěstovatelů království. Necht se všechny skupiny snažit provádět služební shromáždění stejným způsobem a požehnání a radost v díle Páně bude jim odměnou.

Píseň „Vstaň, vzhůru spěj“ byl krásně zakončen tento velice zdatný druhý den sjezdu. Jako jediným hlasem projevovali tu všichni přítomní svoje radostné odhodlání jíti do boje za svým králem pro jeho theokracii.

16

17

Třetí sjezdový den - neděle

Třetí sjezdový den — neděle, 29. září, poslední den sjezdu, byl v 8 hod. ráno zahájen bratrem Sklenákem rozborem denního textu z Izaiáše 9:6: „A nazváno bude jméno jeho Předivný, Bůhce, Bůh silný, Rek udatný, Otec věčnosti, Kniže pokoje.“ Velehl našeho Pána a krále, který jako jediný a pravý kniže pokoje zřídí spravedlivou a věčnou vládu na zemi.

Pak zapěli přítomní radostně píseň „Za Ježíšem spěchejte“ a všichni tlo bojovníci Kristovi vyšli ven, aby přinesli obyvatelům města Brna poselství o Jehovově říši. Při misijní službě dům od domu byly současně rozdávány pozvánky na večerní veřejnou přednášku.

Byl to mohutný útok na toto

město, jakého dosud nikdy nezažilo. Práce byla připravena již v sobotu. Sourozenci nosili po ulicích města i předměstí plakáty s nápisem „Poslechněte si velkou veřejnou přednášku „Kniže pokoje“ dne 29. září 1946 v 19 hod. v Besedním domě“. Vzbudilo to ovšem ihned zájem obyvatelstva, a bratři, kteří nosili plakáty, měli příležitost, dávat nádherné svědectví. Lidé se tázali: Co je to za kniže pokoje? Chtěli ihned více vědět, kdo je ten theokratický král atd.

Tázali se také bratři, zda to dělají za peníze a jaká je to nová sekta. Jiní žádali zase, že by chtěli více slyšet. Bratři mohli rozšířit i mnoho brožur.

Po misijní službě vraceli se všichni veselé opět do Besedního

Nástup jedné kolony nosičů plakátů

18

domu. Nemůžeme se nezmínit o veselé příhodě, kterou nám vyprávěla jedna starší sestra. Při zvěstovatelské službě zdržel jistý zvlášť zuřivý katolík jednoho zvěstovatele a žádal, aby se legitimoval. Když to bratr právem odmítl, poněvadž k tomu je oprávněna jen úřední osoba a to ve službě, přivolal tento horlivý kozel strážníka. Nevíme co mu všechno vyprávěl, avšak jistě nečekal, že se vše další odehraje tak smutně pro něj. Strážník totiž přišel, žádal legitimaci od zvěstovatele a když ji shledal v pořádku, spustil na mléko kozla, proč obtěžuje pořádného člověka, zda má sám nějakou legitimaci. Když tento musel přiznat, že žádnou nemá, vzal ho strážník jednoduše s sebou na strážnici, kde musel zůstat až do zjištění totožnosti. Pravděpodobně si přišel takové zátky dobře rozmyslit.

Písní „Díky Pane“ byl ve 14 hod. zahájen další pořad. Napřed promluvil na rozloučenou bratr Zürcher. Opět zdůraznil nutnost poslušnosti a připomněl nám slova Ježíšova „Jednoho jest potřeba“ (Luk. 10:42).

Pro nás je v této hodině krajně nutné, abychom se rozhodli, pro co chceme žít. A naše rozhodnutí může být jen jediné. Pro nový svět. Ááá!

Zalm 119 budíž nám při tom vodítkem, „abych snad jiným káže, sám nebyl nešlechtným“, jak praví apoštol v 1. Kor. 9:26, 27. A znovu nám kladl na srdce napomenutí proroka Ezechiele, který jest učiněn strážným.

Pak hlásil bratr Hála výsledek dopolední misijní služby:

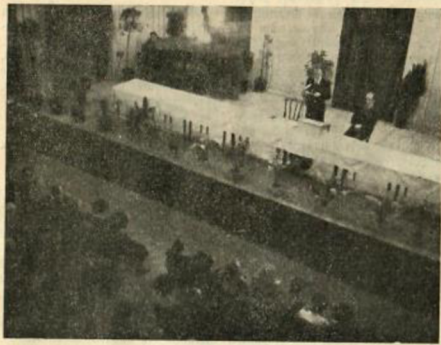
Bylo rozšířeno 11.533 brožur, 270 Strážných Věží a 711 zvěstovatelů pracovalo 1.926 hodin.

Na rozích ulic bylo rozdáno 80.000 letáčků malých, dům od domu 40.000 letáčků. Ve výkladech bylo 400 plakátů a dříve již zmíněné plakáty nosilo v sobotu 40 zvěstovatelů 2 a půl hodiny, a v neděli 20 bratří 3 hodiny.

Pak sdělovali bratři z různých skupin své zkušenosti ze služby. Za bratislavskou skupinu mluvil bratr Januška, který načrtl vývoj této skupiny v posledním roce. Skupina tato vzrostla ze 60 zvěstovatelů v minulém roce na více než 120 zvěstovatelů letos. Bylo pořádně 14 veřejných přednášek.

Pak vyprávěl několik veselých zkušeností této skupiny. Jednoho dne „přepadlo“ 70 zvěstovatelů městečko poblíž Bratislavy. Asi za hodinu byli hotovi s prací a tu se najednou ozval místní rozhlas: „Přišli nevídaní hosté, nepřijímejte je!“ Tím bylo však dosaženo pravého opaku. Lidé byli nyní ještě více zvědaví, oč

19

tu jde, a přišli za našimi sourozenci, kteří se tím ohromně bavili, a žádali další spisy a svědectví.

Pak mluvili zástupci dalších pěti různých skupin z Čech, Moravy a Slovenska. Všichni byli zajedno v tom, že dílo se stává dnes stále mohutnějším avšak i odpovědnějším pro každého.

Pražská skupina zazpívala pak píseň „Líbejte Syna“ a projevila tak vděčnost všech přítomných vůči našemu Pánu a králi.

Závěrečná slova pronesl bratr

Boh. Müller, který přál všem účastníkům, aby si tu'o radost, kterou prožívali na sjezdu, odnesli také do svých domovů a sdíleli ji s ostatními, kteří se nemohli účastnit těchto hodů lidu Božího.

Tím byl skončen náš první poválcený theokratický sjezd.

Na konec ještě zmínku o tom, jaký dojem zanechal lid Boží a jeho druhové, kteří se spolu tak krásně veselili, u lidí z tohoto světa. Jde o názor našich hostitelů v Brně, správy Besedního

20

VIII. Záznam o předání vězňů z 20. července 1949.

III-A. V Praze dne 20. srpna 1948.
 Čj. III-A-22131/50.C.C-48.

Odášení III/3
 z d e . T a j n ě .

Předmět: Mezinárodní sdružení badatelů bible cel. větev v Praze - z činnosti.
 Přílohy: - 2 -

Náboženská sekta mezinárodní sdružení badatelů bible /svědci Jehovi/ se sídlem v Praze vchoví ve svých přívržencích fanatiky pro svoji víru, plníci slepě příkazy svých náboženských představených.

2. Sekta cítá v ČSR pouze několik přívrženců, přesto je její činnost velmi aktivní. Tiskové oddělení. Ačví do oběhu velké množství knih, které jsou tištěny v USA. V těchto knihách je označován Stalin za Rudého diktátora, který vládně ukrutným způsobem. Mimo toho je zde padno proti pokroku a socialismu.

Konatelé této círve klámají, že svěť je zkažený, že přijde v nejbližší době nová válka, se které vjdou jenom věřící, čímž jsou vyloučeni jejich příslušníci. Mimo to nabádají své členy aby odmítli vykonávat vojenskou službu.

3. Sekta je závislá na finanční podpoře ze zahraničí /USA/ a v poslední době vyvíjí aktivní činnost na severu /Česká Lípa a na Slovensku/. Mnozí velmi často náboženské schůzky a rozdáví mezi obyvatelstvo zvláště brožurky. Jeť zde podezření, že pod rouškou své náboženské činnosti provádějí rozsedlou sprav. činnost. Proto ze státních a bezpečnostních důvodů doporučujeme, aby spolek byl rozpuštěn a jeho činnost zastavena.

Za přednostu sektoru III-A:
 dr. Blažek v. r.

Za správnost vyhotovení:

Tajná zpráva Státní bezpečnosti
 ze srpna 1948.

Seznam osob zatčených poté, co Státní bezpečnost přepadla biblický dům v Suchbátě. Po skončení vazby byli převezeni do tábora nucené práce.

Podpis 3, VJ 66 20 96. Or I 300/49. 264

Krajskému velitelství státní bezpečnosti
 v P r a z e .

Podle návrhu státního prokurátora v Praze předávám obviněné: Františka Kopluse, Bohumila Mülleru, Ludvíka Kováka, Adama Janušcu, Stanislava Janda, Marie Mülleru, Konstantína Fankerta, Františka Šmajera, Josefa Valenta, Jaroslava Hala, Karli Tauselovou, Karli Šmukýřovu, Jenu Lichcovou, Drahošaru Konečkovou, Jirinu Juskovou a Jirinu Sedláčkovou, do vazby trestního úřadu a upisy soudně postupují Komisi č. 1 k dalšímu opatření podle zák. č. 247/48 Sb.

Státní soud v Praze XIV.,
 odd. vya. soudců
 dne 18.VII.1948.

Vyřazeno Praha
 Dosele: 20.VII.1949
 35296 106-1-1000

IX. Ukázková stránka ze Strážné věže z roku 1980.

číslo 15
1980

STRAŽNÁ VĚŽ

hlásající Jehovovo království

RADOSTNÉ SVÁTKY

"Staneš se jedině radostným." - 5. Mojš. 16:15.

KDO se neraduje ze svátků? Ze svátků se radují národy na zemí po celá staletí. To platilo i o lidu, který prostřednictvím svého proroka Mojšise dostal své národní zákony od stvořitele člověka. Jejich svátky však byly jiné. Byly prorockým obrazem budoucích dobrých věcí. Radostná nálada je také podílem novodobého protisvětského lidu, kteří ve starověku slavili tyto svátky na Středním východě. V nové době totiž dochází ke splnění toho, co tyto svátky prorocky znázorňovaly. Ze stanoviska Sváté bible jsou ti, kteří tyto svátky slaví v dnešní době, duchovní izraelité, a jsou to nejšťastnější lidé na tvři země.

2. V inspirovaných knihách, jež napsal Mojšis, byly ustanoveny tři svátky. V páté knize, která se nazývá Deuteronomium, v 16. kapitulě, ve verš 16 čteme: "Třikrát v roce by se každý z tvých lidí, který se hlásí k sváté bídě, měl objevit před Jehovou, tvým Bohem, na místě, a ve svátek chlebě, a nikdo by se neměl objevit před Jehovou s prázdnými rukama."

3. Sedmátý verš říká: "Dar z ruky každého jednotlivce by měl odpovídat poštěmání, které ti dal Jehova, tvůj Bůh." V době, kdy byla Kanaánu a žili ve stanech.

SVÁTEK NEKVAŠENÝCH CHLEBŮ

4. První z každoročních svátků, svátek nekvašených chlebů, se dodržel ihned po večeři pasach 14. a 15. nisanu do 21. nisanu včetně. První den tohoto svátku byl den sabat, který následoval po večeři pasach. Druhého dne svátku, 16. nisanu, obětoval izraelský lid sklízni ječmene. - 3. Mojš. 23:11-16.

5. Existuje historická správa o dvanáctiletém chlapci, kterého přivedli z Nazaretu do Jeruzaléma ke slavnosti pasach. Tento chlapec byl Ješis, syn Marie. O osmdesát let později, v roce 29 n. l., se

1. Kdo je dnes nejšťastnější lid a proč?
 2. Kolik svátků bylo nařizováno v 5. Mojšisově 16:16 a jaké svátky to byly?
 3. V jaké situaci byli přirození Izraelité, když byla řečena slova v 5. Mojšisově 16:17?
 4. Který byl první svátek? Co obětoval velebný Jehovovi ve druhém dnu tohoto svátku?

X. Úřad předsednictva vlády ČSSR bere na vědomí obnovení NSSJ, 1989.

ÚŘAD PŘEDSEDNICTVA VLÁDY ČSSR
Sekretariát vlády ČSSR pro věci církevní

Č.j. 1088/89-22.C V Praze dne 29. prosince 1989

Náboženská společnost
Svědků Jehovových
Saveljevova 18
P r a h a 4 - Braník

Věc: Potvrzení

Na základě oznámení přípravného výboru církve Svědků Jehovových bereme na vědomí, že k 1. 1. 1990 obnovují svou činnost, která byla přerušena fašistickým režimem v r. 1939 a opětovně zakazaná 4. dubna 1949.

Odbor pro církevní otázky
[Signature]

Trvalo to přes čtyřicet let,
než úřady oficiálně uznaly,
že svědkové Jehovovi v této
zemi stále žijí a aktivně káží.

XI. Zpráva ministerstva kultury o nemožnosti zahájit registrační řízení, 1991.

6. XI. 1991

MINISTERSTVO KULTURY ČR
Voldějevské nám. 4, 118 11 Praha 1

29.

Vážený pan
Anton M u r í n
Saveljevova 18
140 00 Praha 4

VÁS DOPIS ZNAČKY ZE DNE NAŠE ZNAČKA VYŘIZUJELINKA MÍSTO ODESLÁNÍ
VĚC PhDr. Bechyně Praha, 1. 11. 1991

Registrace Náboženské společnosti svědkové Jehovovi

Vážený pane,

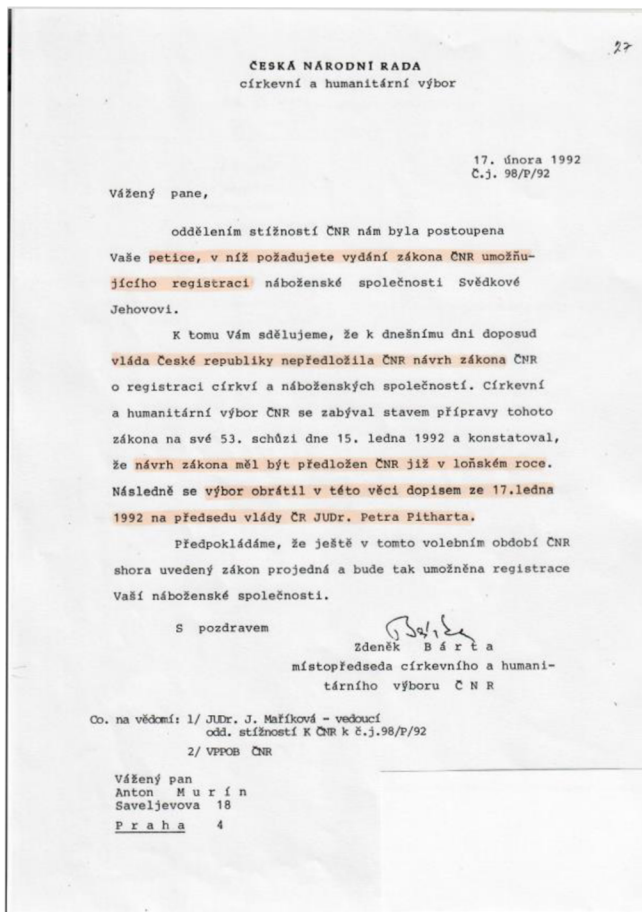
K Vašemu dopisu ze dne 8. 10. 1991 sdělujeme, že otázka Vaší registrace bohužel nemůže být zatím dořešena, protože dosud nebyl schválen v ČNR návrh prováděcího zákona, o němž se sami zmínujete. Jakmile se tak stane, bude na základě Vaší žádosti ze dne 12. 1. 1990 zahájeno registrační řízení.

S pozdravem

[Signature]
JUDr. Pavel Z e m ě n
ředitel odboru církví
MK ČR

TELEFON BANKOVNÍ SPOJENÍ IČO DALŠNÍ TELEGRAMY
12 43 549 87

XII. Odpověď ČNR na petici pro vydání zákona umožňující registraci, 1992.

VOŠAHLÍK, V. *Zpřehlednění historie svědků Jehovových v USA a na území České republiky*. České Budějovice 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce M. Klapetek.

Klíčová slova: Svědkové Jehovovi, Česká republika, historie, Strážná věž biblická a traktátní společnost

Abstrakt:

Práce prochází dějiny svědků Jehovových ve světě a na území České republiky a vystihuje důležité i kontroverzní momenty jejich existence. Struktura práce kopíruje chronologicky nejdříve řadu postav v čele Společnosti a následně události v Českých zemích od počátku působení Společnosti až do dnešních dnů. Součástí práce jsou i rozhovory odebrané s aktivně působícími Svědky a zachycení jejich zkušenosti jak s historií vlastní Společnosti, tak jejich vzpomínky na komunistický režim. Práce je doplněna o skeny některých dobových dokumentů.

Sumatisation of the history of Jehovah's Witness in the USA and Czech republic.

Key words: Jehovah's Witness, Czech republic, history, Watchtower bible and tract society

The thesis deals with the history of Jehovah's Witnesses both on the world stage and in the lands of the Czech Republic and tries to capture important and controversial moments of their existence. The structure of this thesis copies the chronological row of heads of the Society and then describes the situation that accompanied the Society as it settled and developed in the Czech territory. Part of the thesis is constituted by interviews taken with a few active witnesses that spoke of their look at the history of their Society and also their experiences with communism. The work is accompanied with scanned copies of some important documents from an era long gone.